

Řízení vozidel po požití alkoholických nápojů

Milan Neuheuser

Bakalářská práce
2006

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Univerzitní institut

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Univerzitní institut

Ústav pedagogických věd

akademický rok: 2005/2006

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Milan NEUHEUSER**
Studijní program: **B 7501 Pedagogika**
Studijní obor: **Sociální pedagogika**

Téma práce: **Řízení vozidel po požití alkoholických nápojů**

Zásady pro vypracování:

1. Zpracování teoretických východisek pro praktickou část práce.
2. Analýza statistických dat a dokumentů.
3. Zpracování a vyhodnocení analýzy.
4. Přijetí odpovídajících závěrů.

Rozsah práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná**

Seznam odborné literatury:

zák.č.200/1990 Sb., o přestupcích, v platném znění

zák. č. 361/2000 S., o provozu na poz. kom, v platném znění od 1.7.2006

statistika DN pod vlivem alkoholu na území ČR

statistika řízení MV na území Uherského Hradiště

časopis policista č. 7/1997

www.mvcr.cz

www.mdcz.cz

podklady zaslané muzeem Policie ČR v Praze

Vedoucí bakalářské práce:

Mgr. Jakub Hladík

Ústav pedagogických věd

Datum zadání bakalářské práce:

3. března 2006

Termín odevzdání bakalářské práce:

13. června 2006

Ve Zlíně dne 3. března 2006

prof. Ing. Roman Prokop, CSc.

prorektor

prof. PhDr. Vlastimil Švec, CSc.

ředitel ústavu

ABSTRAKT

Tato práce podává základní a stručné informace o alkoholu jako takovém, vývoji závislosti, psychických následcích jeho dlouhodobého užívání a sociálních důsledcích; zejména jeho vlivu na jedince, rodinu, zaměstnání a celou společnost. Dále se v ní můžeme dočíst o požívání alkoholických nápojů před či během řízení motorových vozidel a jejich vlivu na organismus člověka. Jsou zde uvedeny i způsoby zjišťování alkoholu s určováním jeho hladiny, a také porovnání jednání, chování a reakcí řidiče ve stavu po požití alkoholu a ve stavu střízlivém. Dále nám práce dává možnost seznámit se se zákonnými ustanoveními, zabývajícími se danou problematikou a hrozícími sankcemi v případě jejich porušení. V neposlední řadě je zde zmíněna prevence (a to především v rodině a školských zařízeních) a úloha sociálního pedagoga a jeho vliv zejména na mladou generaci. V závěru práce najdeme stručný výčet organizací a institucí, zabývajících se prevencí a případnou pomocí. Práce je doplněna i statistickými údaji řízení motorových vozidel po požití alkoholických nápojů, jejich vliv na nehodovost v ČR a na území okresu Uherské Hradiště, a také zajímavým průzkumem k danému tématu.

Klíčová slova: alkohol, lékařské vyšetření, dechový přístroj, statistika, nehodovost, sankce, prevence, legislativa

ABSTRACT

This thesis contains basic and brief information about alcohol itself, development of addictions, psychological and social consequences of its long-term consumption, primarily its influence over individual, family, occupation and entire society. Then we can read here about drinking alcoholic beverages before or during driving and its impact to whole human organism. Ways of finding alcohol and determining its level is mentioned here as well as comparison of manners, behavior and reaction of driver under the influence of alcohol and a sober driver. We can learn here about enactments conversant with mentioned problematic and impending when breaking them.

Least but not last, there is also reference about prevention (at schools and families at the first place), role of pedagogue and his influence especially to young generation.

In the close, there is compendious list of organizations and institutions dealing with prevention and pertinent help.

Thesis is supplemented with statistic data about driving under the influence of alcohol, how it affects accident rate in Czech Republic and in the area of Uherske Hradiste District and other interesting research relative to the plot.

key words: alcohol, medical examination, breathalyzer, statistics, accident rate, sanction, prevention, legislative

Děkuji Mgr. Jakubu Hladíkovi za cenné rady a ochotu při řešení bakalářské práce.

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval samostatně a použil jsem přitom uvedené
prameny a literaturu.

Ve Starém Městě dne 15.5. 2006

Milan Neuheuser

OBSAH

ÚVOD	10
I TEORETICKÁ ČÁST	11
1 ŽIVOTNÍ STYL A ZÁVISLOSTI	12
1.1 ALKOHOL A NEGATIVNÍ DŮSLEDKY JEHO UŽÍVÁNÍ	12
1.1.1 Vývoj závislosti na alkoholu	13
1.1.2 Psychické následky dlouhodobého užívání alkoholu	13
1.1.3 Sociální důsledky závislosti na alkoholu.....	14
1.1.3.1 Zaměstnání	14
1.1.3.2 Rodina	14
1.1.3.3 Společnost	15
2 PRAVIDLA SILNIČNÍHO PROVOZU V ČESKÝCH ZEMÍCH	17
2.1 NĚKTERÉ PŘEDPISY PŘEDCHÁZEJÍCÍ PRAVIDLŮM SILNIČNÍHO PROVOZU	17
2.2 PRAVIDLA SILNIČNÍHO PROVOZU	19
2.3 ZÁKONY, ŘÁDY A PŘEDPISY ZABÝVAJÍCÍ SE ŘÍZENÍM VOZIDLA PO POŽITÍ ALKOHOLU	20
3 ALKOHOL	22
3.1 HODNOCENÍ HLADINY ALKOHOLU V KRVI.....	22
3.2 ZJIŠŤOVÁNÍ HLADINY ALKOHOLU V KRVI.....	24
3.2.1 Zjišťování hladiny alkoholu v krvi pomocí plynové chromatografie	25
3.2.2 Zjišťování hladiny alkoholu v dechu (krvi) pomocí dechového analýzátoru.....	25
4 SANKCE ZA ŘÍZENÍ MOTOROVÉHO VOZIDLA POD VLIVEM ALKOHOLICKÝCH NÁPOJŮ	28
4.1 SANKCE DLE ZÁKONA Č. 200/1990 SB. O PŘESTUPCÍCH, VE ZNĚNÍ POZDĚJŠÍCH PŘEDPISŮ	28
4.2 SANKCE DLE ZÁKONA O SILNIČNÍM PROVOZU Č. 411/2005 SB., ÚČINNÉHO ODE DNE 1. 7. 2006	29
4.3 SANKCE DLE TRESTNÉHO ZÁKONA Č. 140/1961 SB., VE ZNĚNÍ POZDĚJŠÍCH PŘEDPISŮ	31
5 PREVENCE	32
5.1 PREVENCE V RODINĚ.....	32
5.1.1 Na počátku byla výchova	32
5.1.2 Požadavky místo rozmazlování	32
5.1.3 Včas začít s poučením o alkoholu a drogách.....	32
5.1.4 Aktivita – nikoli pasivní konzumace.....	32
5.1.5 Od hry k práci	33
5.1.6 Podporovat důvěru dítěte ve vlastní schopnosti	33
5.1.7 Láska – bez podmínek	34
5.1.8 Důležitý je jednotný styl výchovy	34

5.2	MINIMÁLNÍ PREVENTIVNÍ PROGRAM VE ŠKOLÁCH	35
5.2.1	Hlavní pedagogické principy preventivního programu ve výuce	35
5.2.1.1	Požadavek na stanovení cílů preventivního programu.....	35
5.2.1.2	Soustavnost a dlouhodobost.....	35
5.2.1.3	Požadavek přiměřenosti	36
5.2.1.4	Obecný pedagogický princip názornosti	36
5.2.1.5	Princip aktivity	36
5.2.1.6	Princip uvědomělosti.....	37
5.2.2	Selektivní primární prevence.....	37
5.3	STRUČNÝ VÝČET DALŠÍCH ORGANIZACÍ A INSTITUCÍ, ZABÝVAJÍCÍCH SE PREVENČÍ A PŘÍPADNOU POMOCÍ.....	39
II	PRAKTICKÁ ČÁST	40
6	PRŮZKUM.....	41
6.1	PROBLEMATIKA PRŮZKUMU.....	41
6.2	TYP PRŮZKUMU	41
6.3	CÍL, METODY	41
6.4	ÚČASTNÍK PRŮZKUMU	42
6.5	VÝZKUMNÝ VZOREK.....	42
6.6	ANALÝZA A ZPRACOVÁNÍ DAT	42
	ZÁVĚR.....	55
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	57
	SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK	60
	SEZNAM TABULEK	61
	SEZNAM PŘÍLOH.....	62
	PŘÍLOHA P I: STATISTICKÉ ÚDAJE	63
1.	NEHODY POD VLIVEM ALKOHOLU NA ÚZEMÍ ČR ZAVINĚNÉ ŘIDIČEM.....	63
2.	NEHODY POD VLIVEM ALKOHOLU NA ÚZEMÍ OKRESU UHERSKÉ HRADIŠTĚ ZAVINĚNÉ ŘIDIČEM	64
3.	PŘESTUPKY NA ÚSEKU OCHRANY PŘED ALKOHOLISMEM A JINÝMI TOXIKOMANIEMI NA ÚZEMÍ OKRESU UHERSKÉ HRADIŠTĚ.....	65
4.	PŘESTUPKY NA ÚSEKU OCHRANY PŘED ALKOHOLISMEM A JINÝMI TOXIKOMANIEMI NA ÚZEMÍ UHERSKÉHO HRADIŠTĚ – OBCE S ROZŠÍŘENOU PŮSOBNOSTÍ (PO ZRUŠENÍ OKRESNÍCH ÚŘADŮ)	65
	PŘÍLOHA P II: VZOR DOTAZNÍKU	66

ÚVOD

Lidé se vždycky snažili najít možnost uniknout z aktuální situace, dosáhnout pocitů štěstí, pohody, síly a mimořádných schopností, fantastických zážitků, inspirace. Psychoaktivní látky, nejprve přírodní a později i uměle syntetizované, jim žádoucí pocity poskytovaly a poskytují. Po určitou dobu zbavují starostí, strachů, nejistoty, zlepšují sebehodnocení. Přestože se ví o nepříznivých důsledcích užívání psychoaktivních látek – po určité době si začne droga více brát než člověku dává – lidé se jich nikdy zcela nedokázali zříci, protože přinášejí rychlé a snadné uspokojení. V každé době a oblasti bývala jistá droga preferována a postupně v dané kultuře získala své místo. Příslušníci společnosti si na ni zvykli, do určité míry se s ní naučili zacházet, její užívání bylo tolerováno, protože se stalo tradicí. V našich zeměpisných šířkách je to především **alkohol**.

A co alkohol a doprava? Současná situace a stav v provozu na pozemních komunikacích je považován za velmi alarmující. Na našich silnicích dochází každý den k dopravním nehodám, kdy řidiči, kteří dopravní nehodu zavinili, byli pod vlivem alkoholu. Nejen však při šetření dopravních nehod jsou takovýto řidiči odhalováni. Můžeme se s nimi setkat i při běžných silničních kontrolách, dopravně bezpečnostních akcích apod.

Řízení vozidla po požití alkoholu přitom považuje většina řidičů za nebezpečné. Mnoho z nich se však stále takového jednání dopouští. Otázkou tedy zůstává: „Proč?“. Jsou vinni samotní řidiči usedající za volant po požití alkoholu nebo je snad na vině slabá, nedostačující legislativa? A co prevence, ta je dostačující? Kdo by se jí měl zejména zabývat? Policie, škola, rodiče, autoškoly, média, vláda nebo snad celá společnost?

Statistika řidičů podílejících se na dopravních nehodách v době, kdy jsou pod vlivem alkoholu a řidičů zjištěných při řízení vozidla v době ovlivnění alkoholem vypovídá, že daná problematika je opravdu tématem dne. Buďto se dokážeme s tímto problémem poprat, nebo budeme dělat, že žádný není. A co již zmiňovaná prevence? Ukáže se snad, že jedinou prevencí, kterou lze proti tomuto nešvaru bojovat, je jen represe? Nebo její smysl tkví úplně v něčem jiném?

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 ŽIVOTNÍ STYL A ZÁVISLOSTI

Lidé se vždycky snažili najít možnost uniknout z aktuální situace, dosáhnout pocitů štěstí, pohody, síly a mimořádných schopností, fantastických zážitků, inspirace. Psychoaktivní látky, nejprve přírodní a později i uměle syntetizované, jim žádoucí pocity poskytovali a poskytují. Po určitou dobu zbavují starostí, strachů, nejistoty, zlepšují sebehodnocení. Přestože se ví o nepříznivých důsledcích užívání psychoaktivních látek – po určité době si začne droga více brát než člověku dává – lidé se jich nikdy zcela nedokázali zříci, protože přinášejí rychlé a snadné uspokojení. V každé době a oblasti bývala jistá droga preferována a postupně v dané kultuře získala své místo. Příslušníci společnosti si na ni zvykli, do určité míry se s ní naučili zacházet, její užívání bylo tolerováno, protože se stalo tradicí. V našich zeměpisných šířkách je to především **alkohol**.

Motivace k užívání psychoaktivních látek je různá:

- potřeba vyřešit problémy, uniknout stresovým situacím a frustraci, uvolnit zábrany;
- potřeba dosáhnout uspokojení nebo slasti, která není jinak dosažitelná, resp. není běžně dostupná;
- potřeba uniknout stereotypu, nudě, získat inspiraci;
- potřeba sociální konformity, uchování sociálních vztahů, potřeba být akceptován skupinou nebo subkulturou, v níž užívání drogy (včetně alkoholu) patří k standardu chování.

(18), s. 288

1.1 Alkohol a negativní důsledky jeho užívání

Alkohol je v našich zemích nejčastěji užívanou psychoaktivní látkou. Je to droga společenská, lidé nejčastěji konzumují alkohol ve skupině. Činí tak často ritualizovaně, např. ve formě přípitků na oslavách. Pití alkoholu na oslavách má velmi dlouhou tradici a společnost je k jeho užívání poměrně tolerantní. Většinou se tento postoj mění pouze při nadměrné konzumaci nebo vzniku závislosti. Alkohol obvykle působí anxiolyticky, uvolňuje psychické napětí, zlepšuje náladu a dodává sebejistotu. Někteří jedinci ovšem na alkohol reagují jinak, např. smutkem a zažívacími potížemi. Určitý vliv má očekávání účinku alkoholu dané zkušeností. V malých dávkách působí alkohol stimulačně,

odstraňuje zábrany. Ve větších dávkách má tlumivý účinek, opilý člověk usíná tam, kde právě je. ^{(18), s. 290}

Důsledky užívání alkoholu:

1.1.1 Vývoj závislosti na alkoholu

- **počáteční stádium** – užívání alkoholu k potlačení nepříjemných stavů, k dosažení dobré nálady, projev sociální konformity → postupně se zvyšuje frekvence pití a stoupají dávky alkoholu;
- **stádium varovné** – v důsledku zvýšené konzumace stoupá tolerance k alkoholu, člověk si na něj zvyká, pije stále víc, tendence pít sám příp. tajně, uvědomění si potřeby alkoholu;
- **stádium kritické** – konzumace a s ní spojená tolerance k alkoholu stále roste, projevují se alkoholické amnézie, člověk si nepamatuje co v opilosti dělal, ztrácí kontrolu nad svým pitím, už se nedovede ovládnout a pít s mírou, potřebuje alkohol denně, vznikají problémy zejména sociálního charakteru (na pracovišti, v rodině), pod vlivem alkoholu se začínají měnit osobnostní vlastnosti, dochází ke změně v hodnotovém systému, k oploštění zájmů i vztahů k lidem;
- **stádium terminální** – dochází k obratu → tolerance k alkoholu se začíná snižovat, alkoholik se rychleji opije, nevydrží bez alkoholu, pije prakticky nepřetržitě, projevují se psychické i somatické poruchy, alkoholik nedokáže zvládnout závislost na alkoholu, má potíže když pije i nepije, postupně dochází k tělesnému i psychickému chátrání a úpadku v sociální oblasti. ^{(18), s. 291}

1.1.2 Psychické následky dlouhodobého užívání alkoholu

- **alkoholový abstinenční syndrom** - následkem dlouholetého, nepříznivého vlivu alkoholu na organismus člověka, zejména na jeho centrální nervový systém, jsou různé psychické poruchy: úzkost, neklid, depresivní nebo podrážděná nálada, malátnost, vegetativní potíže, třes, bolesti hlavy, někdy se projevují i halucinace, záchvaty křečí a delirium tremens (které může končit i smrtí);
- **alkoholické psychózy a halucinózy** – vznikají jako reakce na snížené dávky alkoholu: sluchové halucinace, děsivé sny apod.;

- **amnestické alkoholové poruchy a demence** – vznikají při dlouholetém nadužívání alkoholu: poškození centrální nervové soustavy (porucha paměti, postupný úpadek inteligence) → tupost, apatie, demence, sociální degradace. ^{(18), s. 292}

1.1.3 Sociální důsledky závislosti na alkoholu

1.1.3.1 Zaměstnání

Závislost vede ke zhoršení pracovní výkonnosti. Postižený má horší koncentraci pozornosti, je pomalejší, pracuje nepřesně a s chybami. Bývá zvýšeně dráždivý, nervózní, mívá častěji špatnou náladu. V zaměstnání je nespokojený, nepodává dobrý výkon, ale vinu přičítá ostatním. Není schopen dodržovat rituál pravidelné docházky do zaměstnání. Pod vlivem opilosti dochází k absencím, fluktuaci a posléze i ke ztrátě zaměstnání. Člověk, který je závislý na alkoholu, již mnohdy nemá motivaci ani energii k hledání nového zaměstnání. (Kromě toho bývá často odmítnut.) V důsledku nepříznivých zkušeností a postupného chátrání zůstává **nezaměstnaným, ztrácí profesní roli**.

1.1.3.2 Rodina

Závislost na alkoholu představuje značnou zátěž pro celý rodinný systém. Postupně dochází k závažnému narušení mezilidských vztahů a ke změně rolí. Závislí lidé bývají afektivně výbušní a agresivní (verbálně a fyzicky), chovají se bezohledně k manželskému partnerovi i k dětem. Lžou a nedodržují sliby, jsou nespolehliví. Postupně v rodině ztrácejí svou roli, prestiž a úctu. Stávají se nenáviděnými a opovrhovanými, těmi, kdo kazí pohodu, a proto o ně nikdo nestojí. Dochází k vyhasnutí emočních vztahů, k odcizení, osamělosti a pocitům prázdnoty. Partnerské soužití nepříznivě ovlivňují poruchy potence a sexuální potence alkoholiků. Narušují je i žárlivé tendence, které se rozvíjejí bez ohledu na skutečnost. Závislí lidé bývají obecně podezřívaví a nedůvěřiví.

Člověk závislý na alkoholu devastuje svou rodinu materiálně, sociálně i psychicky.

Stres, který představuje přítomnost alkoholika v rodině, vede k různým variantám řešení:

- **Rozpad rodiny**, kdy je závislý člověk z rodinných vazeb vyloučen a zůstává sám. Obvykle za této situace ještě více pije a dále chátrá. Rodinu lze zachránit jen tehdy, když je závislý člověk ochoten se léčit.

- Rodina se nerozpadá, alkohol v ní má homeostatickou funkci, slouží jako obranný prostředek v zátěži (např. k ventilaci problémů, k úniku apod.). Paradoxně právě **alkohol udržuje rodinu pohromadě**, i když její funkce není za těchto okolností zcela uspokojivá.
- Vlivem sociálního učení, nápodobou nebo v důsledku potřeby úniku od neutěšené reality **začínají pít i ostatní členové rodiny**. Manželský partner závislého člověka akceptuje stejnou roli a stejný styl života. Důsledkem je velmi rychlý úpadek celé rodiny. O protialkoholní léčení v takové rodině zpravidla nikdo nestojí a nikdo je neinicuje.

Člověk závislý na alkoholu není schopen uspokojivě plnit rodičovskou roli:

- Rodič závislý na alkoholu může nepříznivě ovlivňovat **psychický stav** svého dítěte. Je zvýšené riziko, že děti v rodinách alkoholiků budou trpět nějakou formou **deprivace** (tj. strádání z nedostatku podnětů k činnosti určitého druhu - smyslových, citových, sociálních), respektive **subdeprivace**.
- Rodič závislý na alkoholu může nepříznivě ovlivňovat i **zdravotní stav** svého dítěte. Abúzus alkoholu v těhotenství může působit i jako **teratogen** (tj. látka, činitel způsobující teratogenitu – vývojovou vadu orgánu, organismu).

Rodič závislý na alkoholu nepříznivě ovlivňuje **sociální, ekonomickou a kulturní situaci rodiny**, která spoluurčuje sociální status dítěte. Alkoholik potřebuje značné množství peněz, a proto rodina ekonomicky strádá. Alkoholik snižuje sociální prestiž rodiny, zejména na menším městě, kde nelze takový faktor utajit, kde nelze spoléhat na anonymitu. Dítě získává stigma svého rodiče – alkoholika.

1.1.3.3 Společnost

Alkohol má sociální funkci, konzumuje se při příležitostech, kdy je žádoucí, aby se člověk odreagoval, uvolnil a snadněji navazoval kontakty. Společnost ovšem očekává, že lidé vědí, kde leží hranice přijatelného chování. **V české společnosti je tolerance k alkoholu velká**, drobnější výkyvy nejsou považovány za závažné, a proto ani nejsou sankcionovány. Pokud člověk ztrácí schopnost svoje pití regulovat, shovívavý postoj společnosti však končí; závislost tolerována není. Role alkoholika má nízký sociální status, postižení lidé jsou odmítáni, vystaveni opovržení a posuzováni jako nechutní. Závislost přináší sociální stigma, znehodnocení. Člověk závislý na alkoholu není schopen plnit základní sociální role. Nerespektuje běžné normy a očekávání, vyvolává konflikty, a proto

není okolím akceptován. Nedokáže adekvátně vnímat, jaký má alkohol vliv na jeho chování, ani správně interpretovat reakce ostatních lidí, nemá na situaci náhled.

Nedostatečná orientace a kontrola nad situací i opakované nepříjemné zážitky spojené s odmítáním, kritikou, opovržením apod. posilují vnitřní nejistotu a úzkost alkoholika. Svět se mu jeví ohrožující a nespravedlivý. Občas je sice schopen přiznat si svůj podíl viny, ale většinou nemá sílu řešit situace jinak, než dalším únikem do alkoholu.

Alkohol odstraňuje zábrany a narušuje schopnost sebeovládání i adekvátní reagování na podněty vnějšího prostředí. Proto se pod vlivem alkoholu zvyšuje riziko nehod, úrazů a materiálních škod. Intoxikace alkoholem je příčinou mnoha trestných činů. U predisponovaných lidí dochází k agresivním projevům, často se závažnými důsledky. Neléčený alkoholik často končí jako bezdomovec, neschopný se o sebe přijatelným způsobem postarat. Ztrácí soběstačnost a parazituje na společnosti. Zdrojem obživy se stává „somrování“, vybírání odpadkových košů a drobné krádeže. ⁽¹⁸⁾, s. 293-296

2 PRAVIDLA SILNIČNÍHO PROVOZU V ČESKÝCH ZEMÍCH

Již 3 roky pracuji na Městském úřadu v Uherském Hradišti – odboru dopravy a silničního hospodářství, jako referent (v době, kdy danou problematiku řešily okresní úřady, jsem zde také pracoval). Setkávám se zde denně s nejrůznějšími lidmi (lidmi různého pohlaví, věku, vzdělání, profese, národnosti, státní příslušnosti apod.) při řešení přestupků, kterých se dopustili v dopravě. Nejvíce se však soustřeďuji na problematiku řízení vozidel po požití alkoholu. Již v době, kdy jsem sloužil jako policista na skupině dopravních nehod, vyjížděl jsem k dopravním nehodám s často tragickými následky. Nehodám, které změnily život nejen jejich obětí, ale i blízkým těchto obětí. Nehodám, která v mnoha případech končily smrtí. Většina těchto neštěstí měla však jedno společné: opilý řidič za volantem. S těmito řidiči (řidičkami) se setkávám i v zaměstnání současném. A mnohdy až zde si tyto lidé uvědomují, jak velkým nebezpečím jsou nejen pro své okolí, ale i sami pro sebe a jaké pro ně bude mít jejich jednání důsledky a následky, které ponесou.

Proto se budu v další části mé bakalářské práce zabývat problematikou alkoholu za volantem – hodnocením a zjišťováním hladiny alkoholu v krvi, pravidly silničního provozu, zákony, sankcemi, důsledky, prevencí.

Alkohol v dopravě může u řidičů způsobit poruchy zrakového vnímání (tunelové vidění, zhoršené vnímání barev), sklon nebezpečně riskovat, přeceňovat se, horší odhad vzdálenosti, prodloužení reakčního času, při vyšší hladině poruchu rovnováhy, nebezpečí spánku během řízení. Řízení je zhoršeno i při nízkých hladinách alkoholu v krvi. Zvýšené riziko nehody trvá i v kocovině. ^{(20), s. 9}

V momentě usedání za volant si však musíme uvědomit, že hranice množství alkoholu v krvi v době řízení vozidla je v České republice zákonem stanovena na 0,0 g/kg krve. Z daného je tedy zjevné, že řidič řídící vozidlo nesmí mít v krvi žádné množství alkoholu. Pokud tomu tak není a řidiči je tato skutečnost prokázána, následují sankce.

2.1 Některé předpisy předcházející pravidlům silničního provozu

- 1875 vyhláška o jízdě silničními parostroji;
- 29.1.1900 navazující místodržitelské nařízení - *požadavky na vozidla a jejich označení, jednoduchá pravidla bezpečného řízení a jízdy*. Rychlost jízdy v uzavřené obci nesmí být větší než rychlost koně v čerstvém klusu.

- zákon č. 47/1866 čes. z. z., jímž se vydává *řád policie silniční, platný pro Čechy kromě hlavního města Prahy*;
- vyhláška č. 54/1886 čes. z. z., kterou se prohlašuje *prozatímní řád silniční policie, platný pro říšské silnice v Čechách*;
- vyhláška č. 9/1934 čes. věst., *o jízdě na státních, zemských a okresních silnicích ve správním obvodu země České*;
- zákon č. 5/1875 mor. z. z., kterým se vydává *řád policie silniční pro veřejné (neerární) silnice na Moravě s vyloučením obou hlavních měst Brna a Olomouce*;
- nařízení č. 95/1887 mor. z. z., *týkající se dopravy neobyčejně těžkých břemen přes dřevěné a železné mosty okresních a obecních silnic*;
- vyhláška č. 29/1892 mor. z. z., kterou se prohlašuje *řád policie silniční, platný pro říšské silnice na Moravě*;
- zákon č. 5/1878 slez. z. z., jímž se vydává *řád policie silniční pro veřejné silnice neerární ve Slezsku*;
- nařízení č. 22/1881 slez. z. z., *o jízdě s neobyčejným nákladem po mostech na říšských silnicích*;
- nařízení č. 169/1890 ř. z., *jak se má chovat obecnstvo u přehrad železničních zvonítkem opatřených, pak u přechodů místních drah, opatřených výstražnou tabulkou "Pozor na vlak"*;
- nařízení č. 42.159/1897 B. M. (uh. m. vnitra), *o jízdě na kolech*;
- zákon č. 124/1931 Sb., kterým se provádí *Mezinárodní úmluva o jízdě motorovými vozidly ze dne 24. dubna 1926 a vydávají se některé zatímné předpisy o jízdě motorovými vozidly*;
- zákon č. 81/1935 Sb., *o jízdě motorovými vozidly*;
- vládní nařízení č. 203/1935 Sb., kterým se provádí zákon č. 81/1935 Sb., *o jízdě motorovými vozidly (zavedeno prvních pět výstražných značek)*;
- zákon č. 82/1938 Sb., *o dopravních značkách pro silniční dopravu*;
- vládní nařízení č. 100/1938 Sb., kterým se provádí zákon č. 82/1938 Sb., *o dopravních značkách pro silniční dopravu*;

- opatření stálého výboru č. 275/1938 Sb., *o směru dopravy na veřejných silnicích a veřejných cestách*;
- vládní nařízení č. 241/1939 Sb., *o jízdě motorovými vozidly*;
- vládní nařízení č. 242/1939 Sb., *o chování v silniční dopravě (dopravní řád silniční - d. ř. s.)*;
- vládní nařízení č. 243/1939 Sb., *o připuštění osob a vozidel k dopravě na silnicích (řád o připuštění k silniční dopravě - ř. p. s. d.)*;
- vyhláška č. 286/1942 Ú. n., *o přípustné rychlosti jízdy osobními motorovými vozidly*;
- vyhláška č. 384/1943 Ú. n., *o směru dopravy na veřejných silnicích*;

2.2 Pravidla silničního provozu

- zákon č. 56/1950 Sb., *o provozu na veřejných silnicích* (vyhlašuje pravidla provozu nejen v českých zemích, ale i na Slovensku, kde stále platily předpisy z roku 1890 a zákon č. 81/1935 Sb.)

(pravidla pro silniční provoz a předpisy o dopravních značkách a zařízeních vydány jako prováděcí předpisy ve formě nařízení vlády);
- vládní nařízení č. 54/1953 Sb., *o provozu na silnicích + zákonné opatření NS č. 13/1956 Sb.*;
- vyhláška č. 145/1956 Ú. l., *o provozu na silnicích - novela vyhl. č. 197/1958 Ú. l.*;
- vyhláška Ústředního národního výboru hl. m. Prahy č. 183/1956 Ú. l., *kterou se vydává dopravní řád pro hlavní město Prahu*;
- vyhláška Ústředního národního výboru města Bratislavy č. 213/1958 Ú. v., *kterou se vydává dopravní řád pro město Bratislavu*;
- vyhláška č. 141/1960 Sb., *kterou se vydávají pravidla silničního provozu*;
- vyhláška č. 80/1966 Sb., *o pravidlech silničního provozu - novela vyhl. č. 42/1971 Sb.*;
- vyhláška č. 100/1975 Sb., *o pravidlech silničního provozu - novely vyhl. č. 136/1978 Sb. a 70/1979 Sb.*;

- vyhláška č. 99/1989 Sb., o pravidlech provozu na pozemních komunikacích (pravidla silničního provozu) - novely vyhl. č. 24/1990 Sb., 533/1993 Sb., 619/1992 Sb., 123/1993 Sb., 223/1997 Sb. a zák. 12/1997 Sb.;
- zákon č. 12/1997 Sb., o bezpečnosti a plynulosti silničního provozu, ve znění dalších předpisů;
- zákon č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích, novelizace zákona č. 411/2005 Sb.;
- vyhláška č. 30/2001 Sb., kterou se provádí pravidla provozu na pozemních komunikacích a úprava a řízení provozu na PK. Novely: vyhl. č. 153/2003 Sb., 176/2004 Sb. ⁽⁵⁾

2.3 Zákony, řády a předpisy zabývající se řízením vozidla po požití alkoholu

Z dostupných materiálů patří mezi prvotní:

- *Uliční a jízdní řád pro Hlavní město Prahu* ze dne 2. 8. 1931; č.j. 9001/1931, ust. § 16 odst. 2 – „řidiči musí býti při jízdě střízliví“;
- Rosenbach, R.: *Nové předpisy pro motoristy*, Automotoklub Republiky Československé, Praha 1932 – ...“opilství nebo podnapilost při řízení motorových vozidel má pro řidiče těžké následky jak trestní, tak i existenční ...“;
- ust. § 38 odst. 1 zák. č. 81/1935 Sb., o jízdě motorovými vozidly; oddíl VII., bezpečnostní předpisy pro jízdu motorovými vozidly – „osoby jejichž rozpoznávací schopnost jest podstatně snížena zejména únavou nebo působením lihových nápojů, nesmějí motorové vozidlo řídit“;
- ust. § 10 odst. 3 písm. c) zák. č. 196/1953 Ú.l., Vyhláška ministerstva národní bezpečnosti o provozu na silnicích – „řidiči je zakázáno: řídit vozidlo, je-li jeho schopnost k řízení snížena, zejména po požití alkoholického nápoje nebo únavou“;
- ust. § 4 odst. 2 zák. č. 141/1960 Sb., Vyhláška ministerstva vnitra, kterou se vydávají pravidla silničního provozu – „řidiči je zakázáno požívání alkoholických nápojů* před jízdou a během jízdy. Řidič nesmí řídit motorové vozidlo, je-li jeho schopnost k řízení snížena, a to zejména po požití alkoholického nápoje, únavou, nevolností, úrazem, nemocí apod. V případě důvodného podezření z požití alkoholického nápoje je řidič

povinen na výzvu dopravního orgánu podrobit se zkoušce za účelem zjištění požití alkoholu.“

(* alkoholickými nápoji jsou lihoviny, víno, pivo a všechny ostatní nápoje obsahující více než 0,75 objemových procent alkoholu)

V současnosti se řízením vozidel po požití alkoholických nápojů zabývá:

ust. § 5 odst. 1 písm. f) zák. č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů – řidič je povinen podrobit se na výzvu policisty dechové zkoušce a v případě pozitivního zjištění i lékařskému vyšetření s odběrem krve, ke zjištění, není-li ovlivněn alkoholem

a

ust. § 5 odst. 2 písm. b) zák. č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů – řídit vozidlo nebo jet na zvířeti bezprostředně po požití alkoholického nápoje nebo užití návykové látky nebo v takové době po požití alkoholického nápoje nebo užití návykové látky, kdy by mohl být ještě pod jejich vlivem.

(pozn.: Sankce za porušení shora uvedených ustanovení řeší **zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích**, a to v **ust. § 30** – ochrana před alkoholismem a jinými toxikomániemi)

3 ALKOHOL

Označení alkohol pochází z arabštiny (nejjemnější z jemného), jeho objev se přičítá italským alchymistům 12. století.

Alkohol užívají lidé již dlouho. Substance je známa z prehistorické doby. Když se začala obdělávat půda, pěstovaly se druhy rostlin cíleně nejen k výživě, nýbrž i k výrobě alkoholu. Ethanol (ethylalkohol) se asi z 20 procent vstřebává již v žaludku, koncentrovaný alkohol i sliznicí v ústech a v hltanu. Hlavní část však v tenkém střevě. Přijímání zaživačím traktem závisí od stavu naplnění. Začíná prakticky pitím. Po požití se alkohol rozděluje rovnoměrně ve všech tělesných tekutinách.

V lidském organismu se etylalkohol hydrogenací alkoholu přemění na acetaldehyd, tato substance se následně odbourá na acetát a ta se konečně rozloží na oxid uhličitý a vodu. Účinnou látkou působící na mozek je acetaldehyd. Ihned s požitím začíná vylučování, a to v nezměněném tvaru nepatrná část ledvinami, dechem a kůží. Hlavní podíl je zpracován popsáním způsobem látkovou výměnou v játrech.

Odbourávání alkoholu v čase probíhá lineárně, to znamená, že se za časovou jednotku eliminuje konstantní množství alkoholu. Koncentrace alkoholu v krvi klesá s koncem resorpce konstantní měrou za časovou jednotku. Ethylalkohol vzniká alkoholickým kvašením, tedy štěpením cukru na alkohol a oxid uhličitý. ^{(19), s. 79-80}

3.1 Hodnocení hladiny alkoholu v krvi

0,00 – 0,20 – hladina fyziologická

Při hladině do 0,20 g/kg alkoholu (etanolu) v krvi se jedná o stav, kdy požití alkoholického nápoje nelze objektivně prokázat. Při některých pochodech v lidském organismu může totiž nepatrné množství etanolu vzniknout.

0,21 – 0,50 - stav svědčící pro požití alkoholu

Při hladině do 0,50 g/kg alkoholu v krvi jde již o hladinu, svědčící pro požití alkoholického nápoje. Na základě tohoto výsledku nelze však určit, zda se jedná o hladinu vzniklou na základě požití většího množství alkoholických nápojů delší dobu před odběrem vzorku krve (dechovou zkouškou), nebo hladinu vzniklou při požití menšího množství, ale ne dlouho před odběrem (dechovou zkouškou).

0,51 – 1,00 – zcela mírná podnapilost

Stav zcela mírné podnapilosti (až 1,00 g/kg) je stavem, kdy se ani subjektivně a mnohdy ani objektivně vliv alkoholu neprokáže, je patrný obvykle jen zápach dechu alkoholu. Při hladině nad 0,80 g/kg však již dochází u všech osob k poruchám jemných funkcí, k prodloužení reakční doby, což má nepříznivý vliv zejména u řidičů motorových vozidel.

1,01 – 1,50 – mírná opilost

Stav mírné opilosti (až 1,50 g/kg) je stavem, kdy lidé subjektivně vliv alkoholu na sobě jako vliv alkoholu ještě pozorovat nemusí, ale objektivně se prokáže prodloužení reakční doby. U lidí nezvyklých pravidelně alkohol ve větších dávkách požívat může dojít k projevům zjevné opilosti. Nebezpečnost této hladiny alkoholu v krvi v dopravě tkví zejména v tom, že dochází k potlačení činnosti tzv. autokritických mozkových center, lidé jednájí sebevědomě, suverénně, mají pocit výrazné sebejistoty, která však není přiměřená dané situaci. Zejména řidiči motocyklů, automobilů, apod. při dané hladině alkoholu v krvi jezdí rádi rychle, riskantně, ale na různé situační změny (zejména náhle vzniklé) reagují opožděně a nepřesně a proto dochází k dopravním nehodám.

1,51 – 2,00 – střední opilost

Stav střední opilosti (do 2,00 g/kg) je stavem, kdy vliv požití alkoholu je zjevný, jedná se o nejistou chůzi, výbušnost v jednání, nekritičnost, se spádem k fyzickému napadání jiných osob apod.

2,01 – 3,00 – těžká opilost

Těžká opilost (až 3,00 g/kg) je stavem výrazného ovlivnění alkoholem, kdy u poloviny osob již dochází k bezvědomí. Lidé mají výpadky paměti, svou činnost a její dosah si neuvědomují. Hladiny nad 3,00 g/kg už patří mnohdy do nemocniční péče.

3,01 – 4,00 stav vážné otravy alkoholem**4,01 a více – smrtelná hladina alkoholu v krvi**

Uvedené hodnocení je hodnocením obecným, od kterého mohou existovat ve výjimečných případech i výrazné odchylky. Soudní lékaři např. posuzovali případ řidičky, u které při řízení vozidla byla zjištěna hladina 5,20 g/kg. Po vystoupení z vozidla při kontrole však ihned upadla na zem, ztratila vědomí a byla ihned převezena do nemocnice. ⁽⁸⁾, s. 29-30

3.2 Zjišťování hladiny alkoholu v krvi

Nejčastěji se v terénu používají detekční trubičky a v poslední době i dechové analyzátoři. Detekční trubičky jsou však nespecifické a jejich výsledek může být ovlivněn různými látkami, přičemž vyšetřovaná osoba nemusela alkoholický nápoj vůbec požit. Takovou látkou jsou např. známé bonbony TIC-TAC (obsahují menthol). Rumové bonbony výsledek nezkrusí, protože neobsahují alkohol (rum), ale pouze rumovou trest'. Pokud řidič popírá požití alkoholu, je nutné vyčkat doby nejméně 30 minut a provést zkoušku opakovaně. Během této doby nesmí vyšetřovaná osoba požívat žádný nápoj, nesmí kouřit ani jíst bonbony apod. Při opětovném pozitivním výsledku je požití alkoholického nápoje velmi pravděpodobné (s výjimkou možnosti ovlivnění nemocí – diabetes). Podstatně přesnější jsou dechové analyzátoři. Pro přesné určení hladiny alkoholu v krvi je však nejdůležitější vyšetření vzorku krve. Vyšetření tohoto vzorku se provádí dvěma na sobě nezávislými metodami a to nejčastěji nespecifickou metodou Widmarkovou a specifickou metodou plynové chromatografie. Výsledky obou vyšetření se pak srovnávají a v případě nesrovnalosti se provádí další kontrolní vyšetření. Widmarkova zkouška jako nespecifická totiž neprokáže pouze přítomnost ethanolu v krvi, ale souhrn všech těkavých látek. Výsledek vyšetření tak může být zkreslen např. u diabetiků (aceton je rovněž těkavá redukující látka). Vzorek krve se odebírá u živých osob běžným způsobem (z loketní jamky), u mrtvých z končetinových cév. Odebraný vzorek musí být označen jmenovkou osoby, které byl vzorek odebrán, zkumavka zapečetěna, označena razítkem a jménem lékaře, který vzorek odebral s vyznačením přesného data a času (buď na zkumavce nebo jejím obalu a v Protokolu o odběru vzorku krve). Je nutné dbát zejména na to, aby doba odběru byla zapsána přesně. Odběr vzorku moči je sice vhodný, ale nelze jej přesně interpretovat. Při zjištění hladiny alkoholu v moči se totiž provádí přepočtení na hladinu alkoholu v krvi, avšak tímto přepočtem dosáhneme jen určení nejnižší možné hladiny alkoholu v krvi, nikoliv hladiny přesné. ⁽⁸⁾, s. 28-29

3.2.1 Zjišťování hladiny alkoholu v krvi pomocí plynové chromatografie

Chromatografie – historie a definice

Nejprve z historie vzniku této metody:

Na počátku 50. let byla běžnou metodou ke kontrole jakosti tinktur a extraktů vyrobených v lékárnách tzv. kapilární analýza. Zkoumaná tinktura se nalila do malého kalíšku, do ní se zavěsil proužek čistého filtračního papíru a vše se zavřelo do neprodyšné skříňky, aby se zabránilo odpařování. Tekutina se nasávala vzhůru a strhávala s sebou rozpuštěné rostlinné látky. Ty se usazovali v různých vzdálenostech od hladiny v kalíšku a tak se získal kapilogram. K podobnému způsobu dělení se vědci vrátili a nyní jej používají velmi hojně ve všech odvětvích chemie, biologie aj.

CHROMATOGRRAFIE je analytická metoda, která umožňuje oddělit ze směsi látek její jednotlivé složky. Má mezi ostatními analytickými metodami zcela jiné postavení. Dovoluje stanovit stovky látek v jediném vzorku o hmotnosti jen 0,001g a oddělit je od sebe bez narušení, když jsou ve zkoumané látce přítomny v množství jen 10^{-12} g, tedy v množství miliontiny miliontiny gramu. Jen díky chromatografické analýze se podařilo odhalit složení mnoha životně důležitých látek, jako jsou vitamíny a hormony, izolovat z léčivých rostlin účinné složky a na základě jejich analýzy je vyrábět uměle.

Plynová chromatografie – základem této metody je chromatografická kolona tvořená kapilárou, jejíž vnitřní stěny jsou pokryty tuhým absorbentem nebo vrstvičkou málo těkavé kapaliny. Tato metoda patří k nejcitlivějším analytickým metodám. Je to nejvýhodnější metoda k stanovení těkavých látek typu toluen, aceton, etanol, benzín, trichlorethylen, atd.
(21)

3.2.2 Zjišťování hladiny alkoholu v dechu (krvi) pomocí dechového analyzátoru

Lion alcometer SD-400

je ruční, plně přenosný, universální přístroj s více režimy pro rychlé určení koncentrace alkoholu v dechu zkoumané osoby přímo v terénu. Je to jeden z řady přístrojů společnosti Lion Laboratories limited z Barry v Jižním Walesu, která se specializuje na technologii zjišťování alkoholu v dechu.

Přístroj je dostatečně malý a vhodný pro účely stanovení alkoholu, ale v závislosti na požadavcích uživatele a zvoleném režimu činnosti může být dostatečně přesný pro průkazní měření alkoholu v dechu při uplatňování silničního zákona. Přístroj je řízen mikroprocesorem a proto se snadno obsluhuje. Všechny funkce, včetně odběru dechového vzorku, jsou plně automatizované (při normální softwarové konfiguraci) a nelze je ovlivnit ze strany testované osoby nebo obsluhy. V závislosti na konfiguraci softwaru přístroje a jeho kalibraci bude displej přístroje ukazovat buď koncentraci alkoholu v dechu (BrAc) nebo v krvi (BAC) ve kterékoliv běžně používané jednotce. Při každém testu se naměřený obsah alkoholu plně automaticky uloží do paměti spolu s údajem o datu a čase. Obsluha může také uložit údaj o odmítnutí subjektu, nebo „znemožnění měření“ (FTP). Tato schopnost ukládání dat pak pomáhá při kompilaci a analýze datových statistik. K dispozici je proto také doplňková funkce datalogging (shromažďování dat). Uložená data, které může vyvolat pouze správce systému, jsou uchována v paměti (a vnitřní hodiny jsou udržována v chodu), i když jsou odstraněny hlavní baterie přístroje.

Princip činnosti

Přístroj LION alkometer SD-400 používá elektronické čidlo s měřicí celou, obsahující dvě platinové elektrody, ke zjištění a měření koncentrace alkoholu ve vydechovaném vzduchu. Když se dech dostane do měřicí cely pomocí nasávacího systému pro odběr vzorku, generuje se malé napětí, které je přímo úměrné velikosti koncentrace alkoholu v dechu zkoumané osoby. Toto napětí je vedeno do elektronického zesilovače a potom znázorněno na digitálním displeji jako hladina alkoholu u zkoumané osoby. To lze kalibrovat v jakýchkoliv používaných jednotkách koncentrace alkoholu v dechu nebo v krvi. Systém pro odběr vzorku je řízen vnitřní mikroprocesorovou jednotkou a snímačem tlaku (průtoku) dechu. Součinností těchto systémů a za použití jednorázového náustku je zaručen odběr výlučně hlubokého plicního výdechu a tak zajištěna pravdivost měření tělesného zatížení zkoumané osoby alkoholem.

Pro rychlé orientační měření je však také k dispozici miska pro vícenásobné odběry jako alternativa k náustku. Ta umožňuje rychlý odhad, zda má zkoumaná osoba vůbec v těle alkohol a pokud ano, zda je hladina dostatečně vysoká na dodatečné zkoumání.

Přístroj se snadno používá a lze jej požit tak často, jak je třeba, za předpokladu, že se mezi jednotlivými dechovými zkouškami ponechá vhodná časová prodleva. Tuto prodlevu,

kteřou vynucuje řídicí mikroprocesorová jednotka, nelze obejít a zajišťuje vyčištění měřící cely od zbytků alkoholu z minulé zkoušky: to zabraňuje, aby nemohlo dojít ke sčítání výsledků. Při nízké nebo nulové hladině alkoholu bude tento interval mezi vzorky velmi krátký (pokud nebyla zvolena velká hodnota u parametru pro resetování displeje „Displej Reset Time“). U vyšších hladin alkoholu však může trvat několik minut, než software přístroje povolí provést následující zkoušku. Elektronický snímač je automaticky kompenzován na změny teploty a zaručuje tak přesné měření obsahu alkoholu v dechu ve většině pravděpodobných provozních podmínek. Přístroj splňuje požadavky mezinárodních norem ohledně parametrů jako odolnost proti vysokofrekvenčnímu rušení a odolnost proti nárazu.

Volitelné provozní režimy :

K dispozici jsou maximálně tři provozní režimy, ačkoli jako aktivní pro kteroukoli dobu může být zvolen pouze jeden nebo dva z nich.

- režim „**Precursory (P)**“ – pro rychlé zpracování odběrů, z nichž většina bude pravděpodobně s nulovou hladinou alkoholu, jako například při policejních silničních uzávěrách nebo u brány podniku. Lze použít buď misku pro vícenásobné použití nebo jednorázový náustek;
- režim „**Analyse (A)**“ – pro přesné měření obsahu alkoholu, možností tisku záznamu výsledku nebo práce on-line s počítačem. Lze použít jednorázový náustek;
- režim „**Dual**“ (režim P/A) – přístroj začne fungovat v režimu P, avšak je-li naměřená hladina alkoholu vyšší než předem nastavená hodnota, software přístroj automaticky přepne do režimu A pro další test stejného subjektu. ⁽⁹⁾

4 SANKCE ZA ŘÍZENÍ MOTOROVÉHO VOZIDLA POD VLIVEM ALKOHOLICKÝCH NÁPOJŮ

V případě spáchání přestupku:

4.1 Sankce dle zákona č. 200/1990 Sb. o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů

Jízdou po požití alkoholických nápojů nebo v takové době, kdy je řidič vozidla ještě pod jejich vlivem, nebo řízením motorového vozidla ve stavu vylučující způsobilost k řízení motorového vozidla, který si řidič přivodil požitím alkoholických nápojů se zabývá v případě spáchání konanou činností „**přestupku**“ shora citovaný zákon a to:

Dle ust. § 30 odst. 1 se přestupku na úseku ochrany před alkoholismem a jinými toxikomániemi dopustí ten, kdo:

- **písm. g)** požije alkoholický nápoj nebo užije jinou návykovou látku, ačkoliv ví, že bude vykonávat zaměstnání nebo činnost, při níž by mohl ohrozit zdraví lidí nebo poškodit majetek,
- **písm. h)** po požití alkoholického nápoje nebo užití jiné návykové látky vykonává činnost uvedenou v písm. g),
- **písm. ch)** ve stavu vylučujícím způsobilost, který si přivodil požitím alkoholického nápoje nebo užitím jiné návykové látky, vykonává činnost uvedenou v písmenu g),
- **písm. i)** při výkonu činnosti, při níž by mohl ohrozit život nebo zdraví lidí nebo poškodit majetek, se odmítne
 1. podrobit dechové zkoušce,
 2. podrobit lékařskému vyšetření ke zjištění, zda není ovlivněn alkoholem v případě, že dechová zkouška byla pozitivní, nebo
 3. podrobit lékařskému vyšetření ke zjištění, zda není ovlivněn jinou návykovou látkou, ač má povinnost takové zkoušce nebo vyšetření se podrobit a není to spojeno s nebezpečím pro jeho zdraví.

Sankce za dopuštění se shora citovaných přestupků jsou uvedeny v odst. 2:

- za přešupek dle odst. 1 písm. g) lze uložít pokutu **do výše 5.000,- Kč** a zákaz činnosti **do šesti měsíců**,
- za přešupek dle odst. 1 písm. h) lze uložít pokutu **do výše 10.000,- Kč** a zákaz činnosti **do jednoho roku**,
- za přešupek dle odst. 1 písm. ch) lze uložít pokutu **do výše 15.000,- Kč** a zákaz činnosti **do dvou let**,
- za přešupek dle odst. 1 písm. i) lze uložít pokutu **do výše 15.000,- Kč** a zákaz činnosti **do dvou let**.^(16), s. 82)

4.2 Sankce dle zákona o silničním provozu č. 411/2005 Sb., účinného ode dne 1. 7. 2006

Zákon o silničním provozu č. 411/2005 Sb., (účinný ode dne 1. 7. 2006) zavádí nejen postihy (za řízení vozidla po požití alkoholických nápojů v takové době, kdy je řidič ještě pod jejich vlivem; za řízení vozidla ve stavu vylučujícím způsobilost k řízení vozidla, který si řidič přivodil požitím alkoholických nápojů; odmítnutí podrobení se dechové zkoušce; odmítnutí podrobení se lékařskému vyšetření po pozitivní dechové zkoušce) ve výši sankce finanční pokuty, ale řidič bude postihnut i tzv. bodovým systémem.

V praxi bude uvedené prováděné následujícím způsobem:

- řidiči, u kterého bude při silniční kontrole (při šetření dopravní nehody) zjištěno požití alkoholických nápojů před jízdou, jehož hladina alkoholu v krvi bude nad 0,50 g/kg může být uložena sankce finanční pokuty ve výši od 25.000,- až do 50.000,- Kč. Dále řidiči hrozí zákaz činnosti, spočívající v zákazu řízení motorových vozidel na dobu od jednoho do dvou let.

Sankci lze snížit pod stanovenou hranici jen tehdy, že byl prokázán dechovou zkouškou nebo lékařským vyšetřením obsah alkoholu v krvi v množství pod 0,50 g/kg a současně nebylo užito žádné jiné návykové látky.

A nyní tzv. bodový systém:Případy, kdy se řidič podrobí dechové zkoušce nebo lékařskému vyšetření:

- je-li řidiči naměřena hodnota do 1,00 g/kg alkoholu v krvi (řídí po požití alkoholických nápojů v takové době, kdy je ještě pod jejich vlivem) bude postihnut za uvedené jednání 6 body;
- je-li řidiči naměřena hodnota vyšší jak 1,00 g/kg alkoholu v krvi (řídí ve stavu vylučující způsobilost k řízení motorového vozidla, který si přivodil požitím alkoholických nápojů) bude postihnut za uvedené jednání 7 body;
- je-li řidiči naměřena hodnota nižší nebo rovna 0,30 g/kg alkoholu v krvi (řídí po požití alkoholických nápojů v takové době, kdy je ještě pod jejich vlivem) bude postihnut za uvedené jednání 3 body.

Případy, kdy se řidič odmítne podrobit dechové zkoušce, nebo lékařskému vyšetření po pozitivní dechové zkoušce:

- odmítne-li řidič podrobit se na výzvu dechové zkoušce ke zjištění, není-li ovlivněn alkoholem bude postihnut za uvedené jednání 7 body;
- odmítne-li řidič podrobit se na výzvu lékařskému vyšetření ke zjištění, není-li ovlivněn alkoholem v případě, že dechová zkouška byla pozitivní, ačkoli to nebylo spojeno s nebezpečím pro jeho zdraví bude postihnut za uvedené jednání 7 body.

Při sankcích ukládaných dle ustanovení § 30 - bude řidiči uložen zákaz činnosti, spočívající v zákazu řízení motorových vozidel. Společně s tímto zákazem budou uloženy i body, které se však i po ukončení zákazu činnosti řidiči nemažou. Tyto zůstávají zapsány v evidenční kartě řidiče.

Odečítání bodů – ustanovení § 123e odst. 1:

- řidiči, kterému nebyla ode dne uložení pokuty v blokovém řízení nebo nabytí právní moci rozhodnutí, na jehož základě mu byl v registru řidičů zaznamenán naposled stanovený počet bodů, pravomocně uložena sankce za přestupek nebo trest za trestný čin, spáchaný jednáním zařazeným do bodového hodnocení,

- a) po dobu 12 po sobě jdoucích kalendářních měsíců, se odečtou 4 body z celkového počtu dosažených bodů,

- b) po dobu 24 po sobě jdoucích kalendářních měsíců, se odečtou 4 body z celkového počtu dosažených bodů zbývajících po odečtení bodů dle písm. a),
- c) po dobu 36 po sobě jdoucích kalendářních měsíců, se odečtou všechny zbývajících body.⁽¹⁷⁾

V případě spáchání trestného činu:

4.3 Sankce dle trestného zákona č. 140/1961 Sb., ve znění pozdějších předpisů

Řízením vozidla ve stavu vylučujícím způsobilost k řízení vozidla, který si řidič přivodil požitím alkoholických nápojů se lze dopustit nejen přestupku, ale i trestného činu. V trestním zákoně nám jednáni, kterého se řidič dopustí, jak shora uvedeno definuje ustanovení § 201 – **Ohrožení pod vlivem návykové látky:**

- **odst. 1** – kdo, byť i z nedbalosti, vykonává ve stavu vylučujícím způsobilost, který si přivodil vlivem návykové látky, zaměstnání nebo jinou činnost, při kterých by mohl ohrozit život nebo zdraví lidí nebo způsobit značnou škodu na majetku, **bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok nebo peněžitým trestem nebo zákazem činnosti;**
- **odst. 2** – **odnětím svobody na šest měsíců až na tři léta nebo zákazem činnosti bude pachatel potrestán**
 - a) byl-li za čin uvedený v odstavci 1 v posledních dvou letech odsouzen nebo z výkonu trestu odnětí svobody uloženého za takový čin propuštěn,
 - b) byl-li za obdobný čin spáchaný pod vlivem zvykové látky v posledních dvou letech postižen,
 - c) způsobí-li takovým činem havárii, dopravní nebo jinou nehodu, jinému ublíží na zdraví nebo větší škodu na cizím majetku nebo jiný závažný následek,
 - d) spáchá-li takový čin při výkonu zaměstnání nebo jiné činnosti, při kterých je vliv návykové látky zvlášť nebezpečný, zejména řídí-li hromadný dopravní prostředek.

5 PREVENCE

5.1 Prevence v rodině

5.1.1 Na počátku byla výchova

Výchova je počátkem boje proti alkoholu i ostatním drogám. Neexistuje žádná „škola pro rodiče“. Výchova je jednou z mála záležitostí, která nevyžaduje předběžné vzdělání a nutnost skládat zkoušky. Když poznáme všechny možné chyby, je už dítě dospělé.

5.1.2 Požadavky místo rozmazlování

Jen ze zkušenosti, že problémy zvládneme sami, vzniká důvěra ve vlastní schopnosti. Z tohoto zase vzniká sebejistota a hrdost na vlastní výkon, právě jako dobrý pocit vlastní hodnoty. „Požadavky místo rozmazlování“ je proto mottem pro prevenci alkoholismu a toxikomanie. Výchova znamená v této souvislosti, že svému dítěti pomohu, aby bylo na mně nezávislé.

Jednou z důležitých otázek v této souvislosti je: „Nemůže to už dítě dělat samo?“ Já to možná umím lépe a rychleji, ale tím zbavuji dítě nejdůležitější „drogy“, životního elixíru radost z úspěchu. Důsledkem je nesamostatnost a pocity selhání, které se mohou stát rizikovými faktory pro rozvoj návykovosti.

5.1.3 Včas začít s poučením o alkoholu a drogách

S poučením se má začít brzy. Má smysl už před fází odloučení. Málo úspěšná je špatně pochopená činnost podle devizy: „Připrav se, dneska večer tě poučím o alkoholu a alkoholismu.“ Kritický postoj k alkoholu se vyvíjí pouze v delším procesu, jedna jediná diskuse nestačí.

Dětem jsou např. už ve velmi raném věku nápadní opilci. Tady se dá prostými slovy mluvit o vývoji návyku a o pozadí a následcích.

5.1.4 Aktivita – nikoli pasivní konzumace

K prevenci závislosti patří aktivita a ne pasivní konzumace. Nikdy dřív v dějinách neexistovala tak široká paleta možností, jak se pasivním konzumem vyhýbat konfliktům či

rozeprím a uvést se do příjemné nálady. Schopnost začít něco aktivně sám se sebou a z vlastní síly překonávat pocity nechuti a konflikty se přitom pomalu ztrácí. Ve zcela zvláštní míře postihuje nebezpečí pasivní konzumace přirozeně děti.

Děti ohrožené alkoholismem a toxikomanií pocítují každé odsunutí či každé omezení nějakého přání jako nesnesitelné a odpovídají všemi znaky zlosti, hněvu, nechuti a netrpělivosti. Nic je nemůže uspokojit kromě splnění původní touhy. Před rodiče se tu často staví vůbec ne jednoduchý úkol „vydržet“ tento vztek a směřování k cíli vlastním jednáním. Čím méně frustrace dopustí, tím lépe s ní bude umět dítě později zacházet. Radost ze hry, se postupně přesunuje na potěšení z úspěchu činnosti, na radost při vyřešení nějakého úkolu. Pak bylo dosaženo tzv. pracovní zralosti, která platí za předběžnou podmínku školní zralosti dítěte.

5.1.5 Od hry k práci

Na cestě od hry k práci přistupují ještě další činnosti, které mohou být ochrannými faktory proti pozdějšímu vývoji závislosti. Tím je rozvoj koníčků a aktivit ve volném čase, jako sport apod. Nikdo nechce brát dítěti počítač, avšak nemusí to být zrovna Gameboy. Nikdo by nechtěl zakazovat dívání na televizi, ale nemusí to být zrovna celý den.

I když se zájmy často mění, neměly by je rodiče přiškrcovat nějakým „Ty začínáš každý den něco jiného, to nemá smysl“. Koníčky jsou hravou formou práce. Člověk při nich zažívá radost z činnosti, povznesení a blahý pocit ze života a uvolnění. Zvláště uspokojivé jsou činnosti, které vyžadují plnou koncentraci a představují jakousi výzvu. Důležitá přitom je ta výzva a experimentální hravý charakter se zbytkem nejistoty, zda to dokážeme.

Člověk získává tímto způsobem vědomí, že zjistil a může rozšířit meze svých schopností. Tím se posiluje vůle vydržet a víra ve vlastní schopnosti.

Rodiče nechají děti přiměřeně k věku samostatně rozhodovat, ale tím také nést samostatně rizika a důsledky s tím spojené. Dopadne-li to dobře, zažije dítě potvrzení svých schopností, dopadne-li to špatně, uvědomí si více svá omezení.

5.1.6 Podporovat důvěru dítěte ve vlastní schopnosti

Mají-li děti možnost vyzkoušet a osvědčit si přiměřeně věku volně bez pomoci rodičů své schopnosti, získají k vlastním schopnostem důvěru, naučí se správně hodnotit vlastní

odpovědnost. Nevměšování rodičů podporuje samostatnost a vlastní iniciativu. Výchovný styl s rozmazlováním a přemírou péče může zabránit vývoji sebejistoty a schopnosti vydržet. Dítě zůstává v závislém postoji, že je o něj pečováno. Jeho vývoj je blokován.

5.1.7 Láska – bez podmínek

Důležité je, aby rodiče zprostředkovali svým dětem základní zkušenost, že je milují takové, jaké jsou, i bez bravurních výkonů. Mladiství vždy hledají uznání, potvrzení a náklonnost. To nesmí být vázáno na výkony ve škole. I ten, kdo ve škole selhává, by se měl doma cítit přijímán a v bezpečí. Jinak je nebezpečí, že si bude hledat uznání jinde a u svých kamarádů bude negativním hrdinou, protože se vyhýbá škole a konzumuje alkohol nebo drogy.

5.1.8 Důležitý je jednotný styl výchovy

Pasivní výchovný styl vyhýbající se konfliktům může také podporovat návyk. Dítě se nenaučí přijímat omezení a brát ohled na jiné. Schopnost řešit konflikty s druhými a dojít k férovým řešením se neškolí. To je však zase předpokladem pro vybudování nosných vztahů a sociální zacházení s ostatními.

Jestliže se tomu dítě nenaučí, stane se snadno outsiderem. Další výchovnou chybou, kterou lze často najít, je změna od velice volného k extrémně důslednému zacházení s dětmi. Právě rodiče, kteří jsou v práci příliš zaměstnaní, mají někde sklon k takovým pokusům ve výchově. Pro dítě jsou takto nedůsledné výchovné styly znejišťující střídavou lázní bez kontur a hranic.

Podobně může působit kombinace jednoho přísného, přehnaně náročného a jednoho rozmazlujícího, měkkého rodiče. V obou případech schází trvalá, pevná pravidla, která dodávají dítěti jistotu. Při jednotném výchovném stylu dítě ví, na čem je a zná důsledky, které mají určité způsoby chování. I když jsou tato pravidla velmi přísná a dítě je stále zpochybňuje, jsou pro vývoj osobnosti podstatně příznivější, než styly výchovy, které se stále mění. Ty podporují úzkostné, nejisté a nedůvěřivé základní postoje, protože dítě musí svůj protějšek hodnotit jako nevypočitatelný a málo spolehlivý.

Nadřazeným cílem prevence závislosti je dovést dítě k nezávislosti. Aby mohlo dítě vést v dospělosti samostatný a uspokojivý život, musí zvládnout řadu úloh ve vývoji. Pokud nejsou vyřešeny v odpovídajících věkových fázích, bude postižený ve své spokojenosti a

možnostech vždy omezován zatížením z těchto nezvládnutých životních úloh. Tento nezvládnutý konflikt a s tím spojené pocity selhání bývají pak často potlačovány pitím alkoholu nebo užíváním drog. ^{(19), s. 95-103}

5.2 Minimální preventivní program ve školách

Školy a školská zařízení zaujímají bezesporu prioritní postavení v systému primární prevence zneužívání návykových látek u dětí a mládeže. Základním nástrojem prevence v resortu školství je Minimální preventivní program (dále MPP), který je komplexním a systémovým v realizaci preventivních aktivit (MŠMT, 1997). MPP vypracovává školní metodik prevence ve spolupráci se všemi pedagogickými pracovníky. Respektuje specifika školského zařízení a regionu, míru problémů ve vztahu k drogám (alkoholu) mezi dětmi a mládeží. Součástí MPP je i řád školy, ve kterém je jasně vyjádřen postoj zařízení k drogám legálním i nelegálním a následné kroky a opatření při jeho porušení.

V MPP je rovněž spolupráce s rodiči, jinými institucemi a organizacemi, podílejícími se na jeho realizaci, s médii, občanskou komunitou v místě působnosti školy. Další nedílnou součástí je i přehled a nabídka volnočasových aktivit vycházejících a respektujících přání žáků či studentů. Nejčastějšími formami preventivního programu jsou přednášky a besedy ve většině případů zajišťované odborníky z vnějšku v uvolněných vyučovacích hodinách. ^{(13), s. 291}

5.2.1 Hlavní pedagogické principy preventivního programu ve výuce

5.2.1.1 Požadavek na stanovení cílů preventivního programu

Neujasní – li si pedagog od počátku čeho chce ve svém programu dosáhnout, tj. které vědomosti, informace, poznatky chce žákům sdělit, kterým dovednostem naučit a které postoje navodit, a proč tyto cíle sleduje, ztrácí celá, často náročná učitelova i žákova práce smysl a význam. ^{(13), s. 291}

5.2.1.2 Soustavnost a dlouhodobost

Soustavností rozumíme požadavek, aby veškeré informace a aktivity preventivního programu byly uspořádány do zdůvodněného funkčního systému. V žádném případě by nemělo jít o nahodilé či jednorázové akce.

Z respektování principu soustavnosti vyplývají pro koncepci a práci pedagoga v preventivním programu následující požadavky:

1. systém témat by měl být sestaven tak, aby na sebe vzájemně navazovala
2. metody a formy preventivního působení by měly postupovat spirálovitě osnovami tak, aby se v průběhu výchovně vzdělávacího procesu jednotlivá témata opakovala ve vyšší úrovni
3. dalším požadavkem je dlouhodobost a kontinuita, tzn. že s preventivním programem začínám co nejdříve od útlého věku. ^{(13), s. 292}

5.2.1.3 Požadavek přiměřenosti

Jedná se o přiměřenost nároků z pohledu obsahu sdělení preventivního programu a věku cílové skupiny. Čím nižší věk žáka, tím méně by měla být prevence specifická, ale především více orientovaná na podporu zdravého životního stylu, ochranu zdraví a elementární orientaci ve světě drog. Je důležité, aby obsah, forma a metody protidrogového programu respektovaly věk, míru rizikovosti, úroveň vědomostí, sociokulturní zázemí a postoje dané skupiny ke zneužívání návykových látek. ^{(13), s. 292}

5.2.1.4 Obecný pedagogický princip názornosti

Preventivní program můžeme chápat ve stylu využívání pozitivních modelů. Z toho důvodu je nutné, aby lektor znal současné vzory a idoly této skupiny. V prevenci využíváme hlavně pozitivní modely, s nimiž se může cílová populace ztotožnit a jejichž způsoby reagování může uplatnit v situacích každodenního života. Je vhodné upozornit, že jsou na mysli pozitivní živé modely. ^{(13), s. 292}

5.2.1.5 Princip aktivity

Máme na mysli spíše požadavek, aby preventivní program byl malý a interaktivní. Výzkumy prokázaly, že interaktivní programy (např. peer programy) jsou účinnější než programy zaměřené jen na předávání informací o drogách. ^{(13), s. 292}

Princip aktivity vyžaduje obecný požadavek:

1. opřít se v preventivním programu o samostatnou činnost jedince

2. aktivizovat poznávací, citové a volní procesy
3. stavět na zájmu a očekávání žáků a stimulovat je vhodnou motivací
4. pomocí získaných vědomostí a dovedností vytvářet kvalitní postoje a projevy chování ^{(13), s. 292}

5.2.1.6 Princip uvědomělosti

Základním požadavkem v preventivním programu je, aby mladí lidé pochopili základní úlohu a význam získaných vědomostí a dovedností a uměli je uplatnit v každodenním životě. To předpokládá vyloučit pouhé předkládání informací bez hlubšího porozumění. Zkušenosti z praxe v oblasti preventivního programu bohužel neustále poukazují na tento neefektivní přístup.

Je naopak důležité:

1. pomáhat žákům a studentům pochopit, že problém drog (alkoholu) je a bude součástí života naší společnosti, tedy jich samotných;
2. poskytnout jim přehled poznatků, přispět k jejich osvojení a orientací v nejdůležitějších z nich s ohledem na to, že drogy nejsou nic tak hrozného, aby se o nich nedalo hovořit, a mají nad lidským společenstvím jen takovou moc, jakou jim samo propůjčí;
3. umožnit jim výběr vlastních postojů;
4. podporovat formování a upevňování jejich přesvědčení a postojů tak, aby se staly součástí jejich hodnotového žebříčku a tím, i předpokladem pozitivních projevů chování s možným vlivem na své okolí;
5. podporovat je na volbě zdravého životního stylu – opaku rizikové životní kariéry s drogou. ^{(13), s. 293}

5.2.2 Selektivní primární prevence

Ve školním prostředí kromě programů všeobecné prevence je nutné využívat specifických programů prevence selektivní. Ta počítá s výskytem velmi rizikových žáků, kdy pedagog musí zohlednit tuto skutečnost a ve svém působení využívat její specifické formy a metody.

Faktory zvýšeného rizika u dětí a dospívajících (Nešpor a Csémy, 1998):

1. závislost na alkoholu u některého z rodičů
2. závislost nebo zneužívání návykových látek u sourozenců nepoblízkých přátel
3. poruchy chování
4. hyperaktivita a poruchy pozornosti
5. chronické bolestivé onemocnění
6. duševní problémy
7. zanedbání nebo týrání
8. vysoce rizikové sociální prostředí
9. problémy se školním prospěchem a chováním
10. studijní a učební obory se zvýšeným rizikem

Efektivita v rámci selektivní prevence docílíme tehdy, když budeme dodržovat všechny obecné zásady všeobecného preventivního programu a respektovat následující podmínky:

1. definujeme cíle vždy s ohledem na rizika konkrétního jedince
2. volíme cíleně vhodné strategie
3. počítáme s větší intenzitou programu obecně, ale i ve směru ke konkrétnímu jedinci
4. spolupracujeme s jinými organizacemi, s pedagogicko- psychologickými poradnami
5. bezpodmínečně navážeme spolupráci s rodiči problémového jedince
6. snažíme se o integraci problémového jedince
7. uvědomujeme si specifika vzdělávání, zvláště určitých studijních či učebních oborů

5.3 Stručný výčet dalších organizací a institucí, zabývajících se prevencí a případnou pomocí

- Organizace spojených národů
- Policie České republiky – preventivně informační skupina
- BESIP (bezpečnost silničního provozu)
- Státní zdravotní ústav Praha
- Centrum krizové intervence
- Linky bezpečí
- Linky důvěry
- Bílý kruh bezpečí
- Nízkoprahová zařízení
- Léčebny
- Komunity
- Detoxy
- Krizová centra
- Ambulantní postpěče a další.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

6 PRŮZKUM

Poněvadž se ve své práci zabývám otázkou řízení vozidla po požití alkoholických nápojů: vlivem alkoholických nápojů na organismus člověka, způsoby zjišťování alkoholu v těle člověka, určování jeho hladiny a zákonnými ustanoveními zabývající se danou problematikou se seznámením se s hroící sankcí, zajímalo mě, jaký názor zastává široká veřejnost. Jaký je její názor na řízení vozidla po požití alkoholických nápojů? Zda si myslí, že současná legislativa je dostačující? Zda by zvýšili současnou hranici 0,00 g/kg alkoholu v krvi? A podobně.

Pomocí dotazníku, který jsem rozdál náhodným osobám jsem zjistil, jaký tyto mají názor na danou problematiku. Tyto odpovědi mi daly podklady k tomu, abych se pokusil odpovědět na hlavní problematiku mého průzkumu: **řízení vozidel po požití alkoholických nápojů.**

6.1 Problematika průzkumu

Řízení vozidla po požití alkoholických nápojů: ano nebo ne?

6.2 Typ průzkumu

Kvantitativní

6.3 Cíl, metody

Cíle průzkumu:

1. Zjistit jaký je vztah respondentů k alkoholu za volantem.
2. Zjistit zda jsou k řízení pod vlivem alkoholu tolerantnější ženy nebo muži
3. Zjistit zda by dotázání zvýšili hladinu alkoholu 0,00 g/kg
4. Zjistit zda je dostačující legislativa

Metoda:

Dotazování – dotazník, písemnou formou

6.4 Účastník průzkumu

Osoby přicházející na Městský úřad Uherské Hradiště - odbor dopravy, z důvodu řešení přestupků proti bezpečnosti a plynulosti silničního provozu

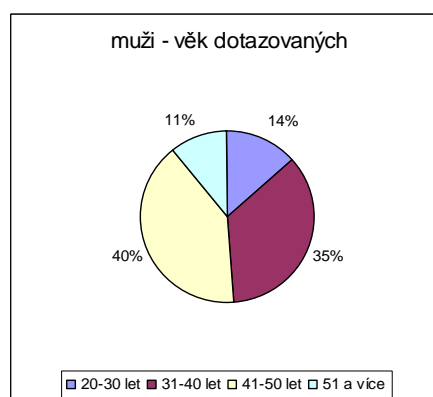
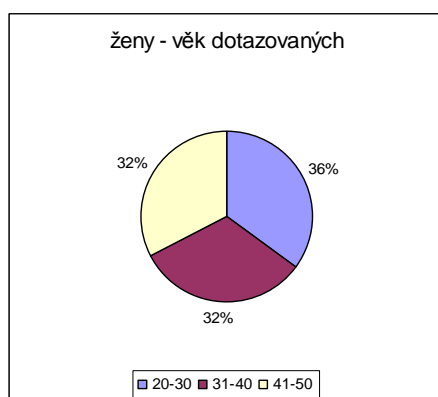
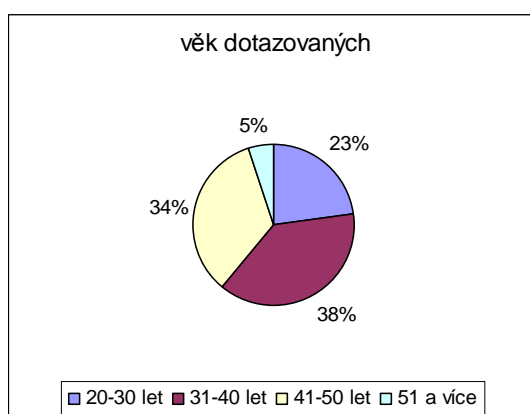
6.5 Výzkumný vzorek

náhodný výběr

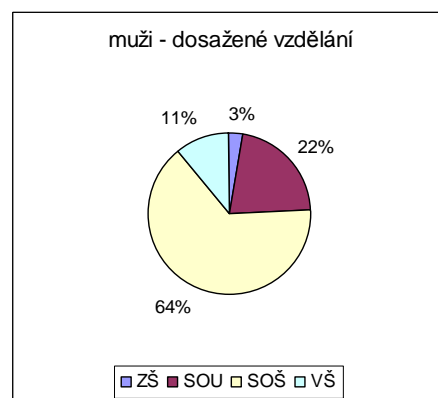
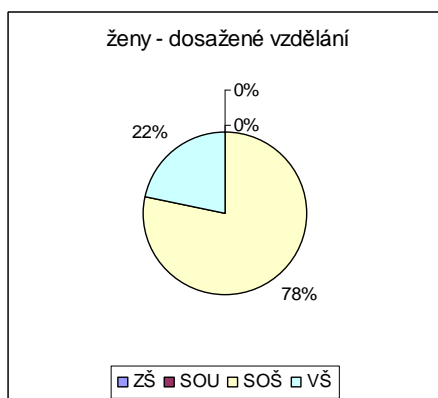
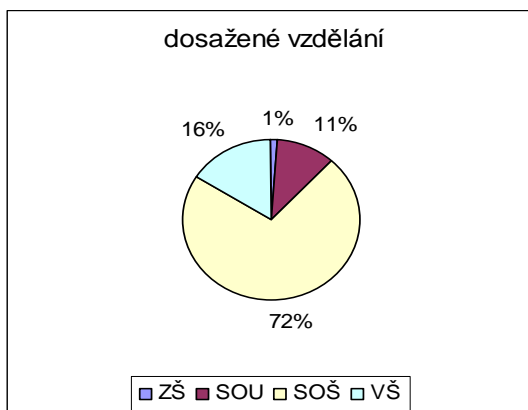
6.6 Analýza a zpracování dat

Celkem bylo 74 dotazovaných. Z toho 37 žen a 37 mužů.

Věk dotazovaných

Dosažené vzdělání

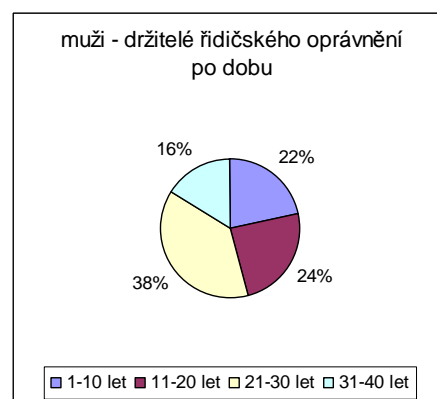
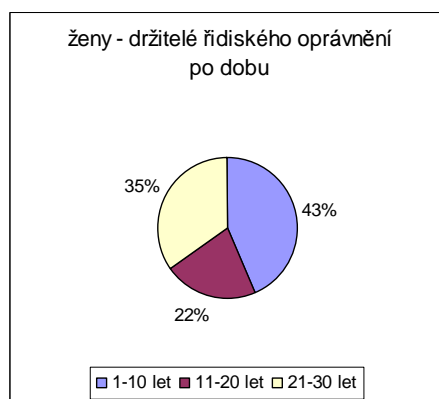
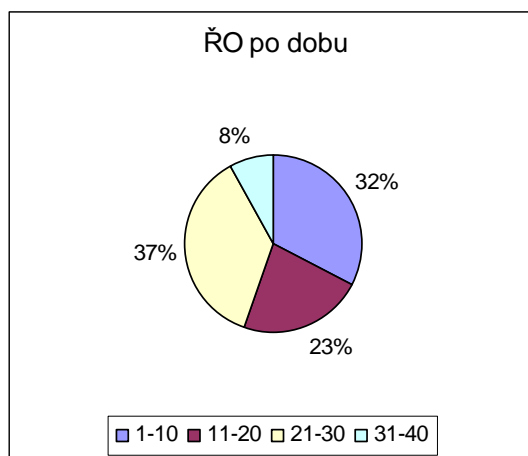

Otázka č. 1 Jste držitel řidičského oprávnění ?

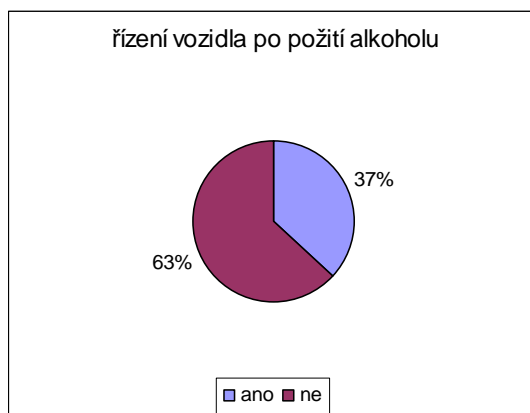

Všichni respondenti byli držiteli řidičského oprávnění

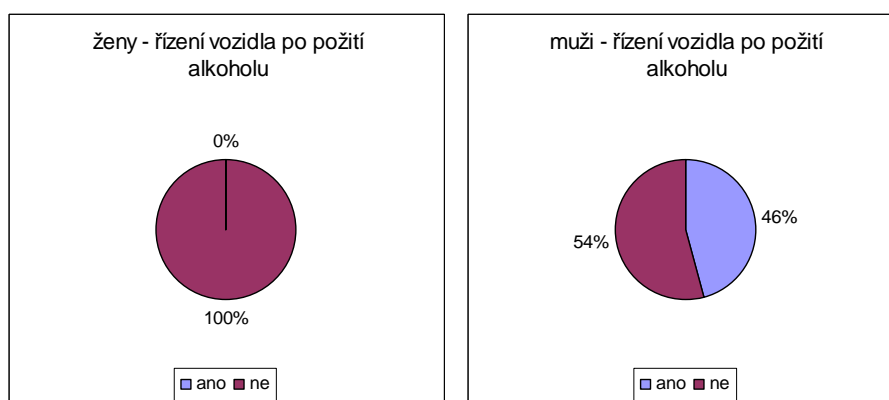
Otázka č. 2 Od kterého roku (počet let) ?

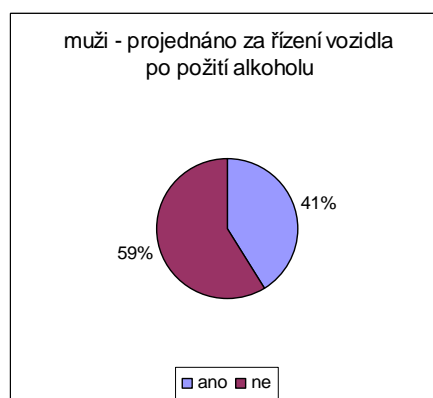
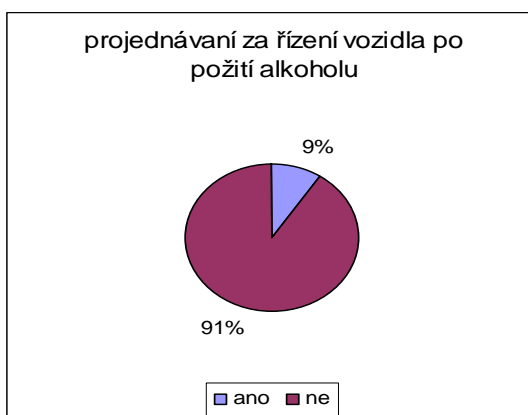
Z celkového grafu je viditelné, že nejvíce zastoupenou skupinou byli řidiči s řidičským oprávněním, které toto vlastní po dobu v rozsahu 21-30 let. Tito tvořily 37% dotazovaných. Další byli řidiči s dobou rozsahu 1-10 let, tj. 32% dotazovaných; poté s dobou rozsahu 11-20 let, tj. 23% dotazovaných a poslední s dobou 31-40 let, tj. 8% dotazovaných.

Otázka č. 3 Řídil(a) jste někdy vozidlo po požití alkoholických nápojů ?

Z celkového počtu dotazovaných odpovědělo 23% řidičů, že v průběhu své řidičské praxe někdy řídili vozidlo po požití alkoholu.

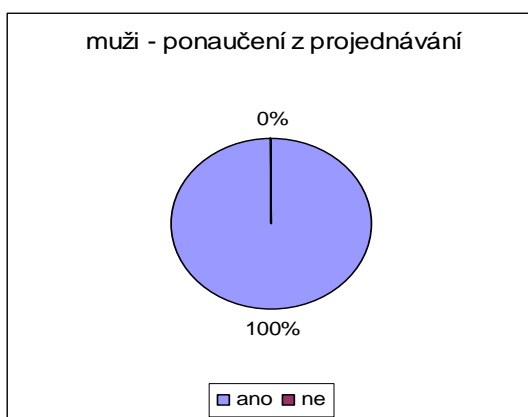
Z jednotlivých grafů (rozdělených na muže a ženy) ale vyplývá velmi zajímavý poznatek, a to takový, že žádná z dotazovaných žen neřídila nikdy vozidlo po požití alkoholu. Naopak celých 46% dotazovaných mužů odpovědělo, že po požití alkoholu řídili.

Otázka č. 4 Byl(a) jste někdy projednáván(a) za řízení vozidla po požití alkoholu?

Ze skupiny zástupců mužů, kteří řídili vozidlo po požití alkoholu, bylo 41% projednáváno ve správním řízení za „řízení vozidla po požití alkoholu“.

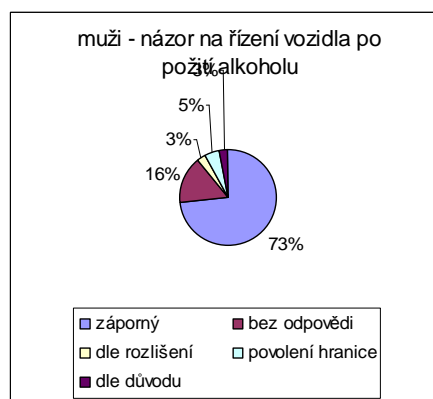
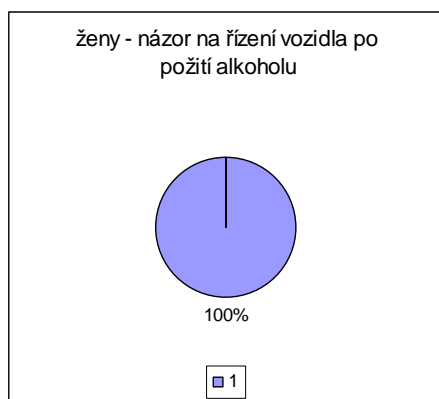
Otázka č. 5 Pokud jste byl(a) projednáván(a), byla pro Vás uložena sankce nějakým ponaučením ?

Grafické znázornění bylo použito pouze u mužů, poněvadž všechny dotazované ženy odpověděly, že pod vlivem alkoholu neřídily a tudíž nebyly projednávány.

Pro všechny muže bylo projednávání za řízení vozidla po požití alkoholu ponaučením.

Otázka č. 6 Jaký je Váš názor na řízení vozidla po požití alkoholu ?

Zatímco všechny ženy ve své odpovědi uvedly, že mají vesměs záporný názor na řízení vozidla po požití alkoholu, odpovědi u mužů se lišily: 73% mělo názor záporný; 16% na danou otázku neodpovědělo; 3% odpověděli, že by názor rozlišovali dle jednorázového nebo opakovaného řízení po požití alkoholu; 5% by hranici (toleranci) zvýšili a další 3% by opět názor rozlišovali - dle důvodu, proč se řidič rozhodl po požití alkoholu vozidlo řídit.

Od otázky č. 6 jsou další odpovědi jsou u mužů rozčleněny do tří skupin:

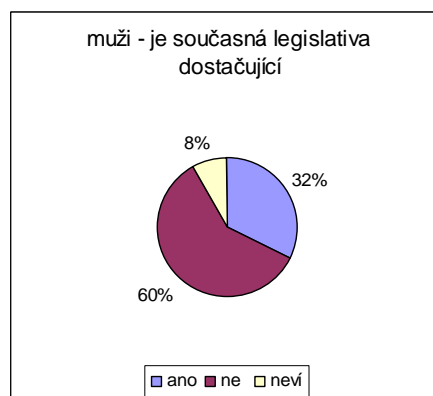
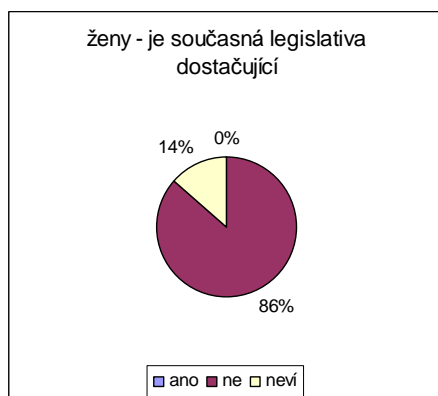
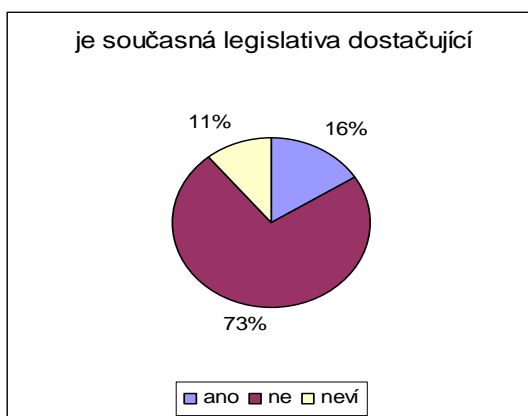
- řidiči, kteří řídili po požití alkoholu a byli projednávání
- řidiči, kteří řídili po požití alkoholu, ale nebyli projednávání
- řidiči, kteří neřídili po požití alkoholu

ad. a) 4x záporný; 2x bez odpovědi; 1x rozlišení mezi náhodným a denním poživitelem

ad. b) 8x záporný; 2x povolení hranice 0,3 g/kg alkoholu v krvi

ad. c) 15x záporný; 4x bez odpovědi; 1x dle udávaného důvodu k řízení

Otázka č. 7 Myslíte si, že je současná legislativa (při řízení vozidel po požití alkoholu) dostačující ?

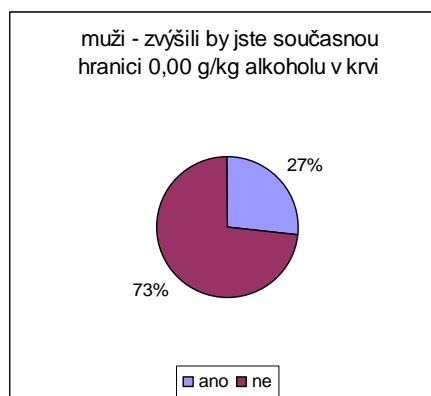
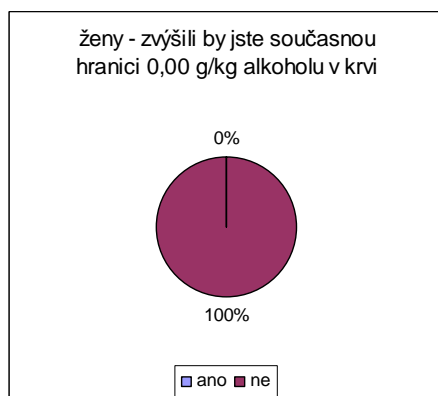
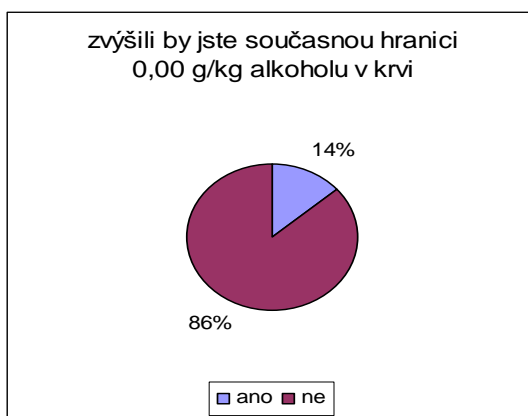
Většina žen (86%) si myslí, že současná legislativa není dostačující, 14 % však neví. Stejný názor zastává i 60% mužů. 32 % mužů si však myslí, že současná legislativa je dostačující, 8% mužů neví.

ad. a) ano – 4 ne – 3 neví – 0

ad. b) ano – 3 ne – 7 neví – 0

ad. c) ano – 5 ne – 12 neví – 3

Otázka č. 8 Zvýšil(a) byste toleranci hladiny alkoholu při řízení vozidel (pokud ano, na kolik ?)

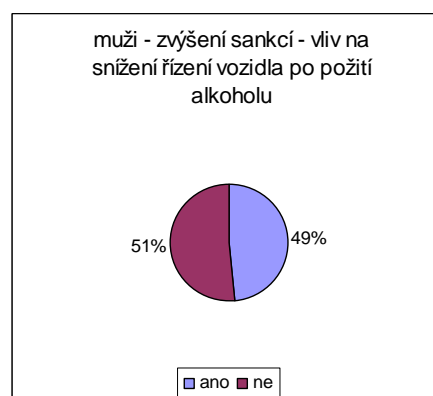
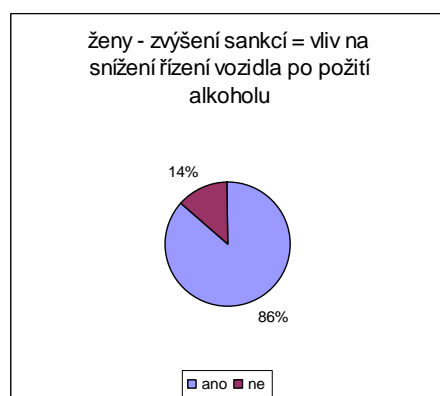
ad. a) ano – 3 ne – 4

ad. b) ano – 4 ne – 6

ad. c) ano – 3 ne – 17

Ze shora vypracovaných grafů je viditelné, že žádná z žen by toleranci 0,00 g/kg alkoholu v krvi nezvýšila. 27% z dotázaných mužů by však tuto hranici zvýšilo. Jejich odpovědi se pohybovaly v rozmezí 0,3 – 05 g/kg alkoholu v krvi.

Otázka č. 9 Myslíte si, že zpřísnění sankcí a zavedení bodového systému bude mít vliv na snížení počtu řízení vozidel po požití alkoholu ?

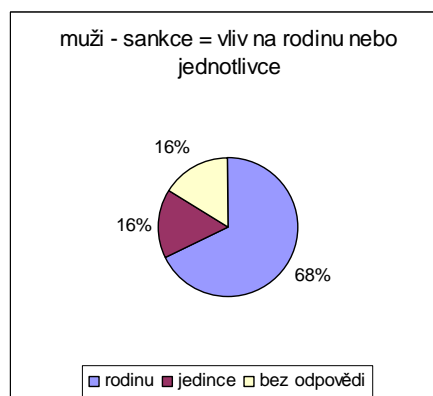
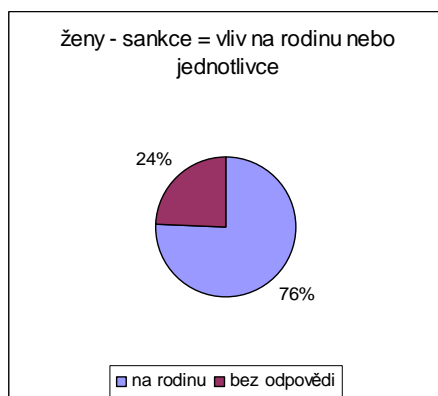
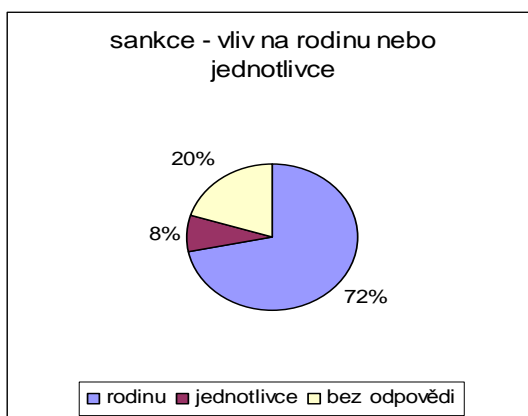
Z celkového počtu dotazovaných uvedlo 68%, že zpřísnění sankcí a zavedení bodového systému bude mít vliv na snížení počtu řízení vozidla po požití alkoholu, 32% si to ale nemyslí. Ze dvou dolních grafů (rozdělených na muže a ženy) je zřejmé, že muži se na daný problém dívají ze zcela jiného úhlu než ženy. 86% žen odpovědělo, že ano, kdežto mužů odpovědělo stejně pouze 49% z dotazovaných.

ad. a) ano – 4 ne – 3

ad. b) ano – 3 ne – 7

ad. c) ano – 11 ne - 9

Otázka č. 10 myslíte si, že se sankce zákazu řízení motorových vozidel dotkne celé rodiny nebo jenom postiženého jedince ?

Nejvíce dotázaných, a to celých 72% si myslí, že sankce zákazu řízení má vliv na celou rodinu. Dle grafu je zřejmý rozdíl mezi odpověďmi žen a mužů.

ad. a) 1x bez odpovědi; 6x rodina

ad. b) 1x bez odpovědi; 7x rodina; 2x jedinec

ad. c) 4x bez odpovědi; 12x rodina; 4x jedinec

Otázka č. 11 Měli by být dle Vás pro profesionální řidiče motorových vozidel stanoveny vyšší sankce za řízení vozidel pod vlivem alkoholu ?

Z uvedených odpovědí vyplývá, jak se opět liší názory mužů a žen. Asi polovina mužů (48%) zastává názor, že by neměl být brán rozdíl mezi profesionálním řidičem a jinými řidiči. Avšak ženy (celých 75%) zastávají názor, že profesionální řidiči, kteří jsou denně na komunikacích, by měli dostávat sankce za řízení vozidla po požití alkoholu vyšší.

ad. a) ano – 2 ne – 2 neví – 3

ad. b) ano – 4 ne – 5 neví – 1

ad. c) ano – 12 ne – 8 neví – 0

Otázka č.12 V případě, že při dopravní nehodě dojde k vážnému zranění nebo usmrcení a zjistí se, že řidič řídil po požití alkoholu, vrátili by jste mu v budoucnu řidičské oprávnění ?

V případě úmrtí nebo těžkého zranění u dopravní nehody jejímž viníkem je řidič, který řídil po požití alkoholických nápojů, odpovědělo 62% dotazovaných, že by řidičské oprávnění řidiči již nevrátilo. Opět je zřetelné, že ženy se na danou problematiku dívají přísněji než muži.

ad. a) ano – 0 ne – 4 neví – 3

ad. b) ano – 4 ne – 6 neví – 0

ad. c) ano – 4 ne – 11 neví – 5

ZÁVĚR

Jak jsem zmínil již v úvodu mojí bakalářské práce s názvem: „Řízení vozidel po požití alkoholických nápojů“, zaměřil jsem se v její teoretické části především na poskytnutí základních a stručných informací o alkoholu, vývoji závislosti, psychických následcích jeho dlouhodobého užívání, sociálních důsledcích, jeho vlivu na organismus člověka, způsobech zjišťování alkoholu s určením jeho hladiny. Na daná témata navazuje legislativa upravující a zabývající se problematikou řízení motorových vozidel po požití alkoholu s hrozícími sankcemi při jejím porušení. V neposlední řadě je zmínka o prevenci a její nutnosti, neboť současná situace a stav v provozu na pozemních komunikacích je považován za velmi alarmující. Na našich silnicích dochází každý den k dopravním nehodám, kdy řidiči kteří dopravní nehodu zavinili, byli pod vlivem alkoholických nápojů.

Na obsah teoretické části navazuje část praktická – průzkum, kterým je práce završena. Z jeho vyhodnocení vychází najevo, že postoj žen je k dané problematice zcela odlišný, než postoj mužů - ženy se staví k otázce řízení motorových vozidel poněkud striktněji (přísněji). Danému nasvědčuje zejména výsledek provedeného průzkumu, ze kterého vyplývá, že žádná z dotazovaných žen nikdy neřídila motorové vozidlo po požití alkoholických nápojů. Ženy nejen že vozidla po požití alkoholických nápojů nikdy neřídily, ale i jejich pohled na současnou legislativu upravující daný problém je od mužů rozdílný. Největší rozdíl byl zaznamenán zejména v otázce případného zvýšení tolerance hranice řízení motorových vozidel po požití alkoholických nápojů z dosavadních 0,00 g/kg. Zatímco všechny dotázané ženy by danou hranici v žádném případě nezvyšovaly, téměř celá třetina mužů ano. Dle žen je současná legislativa nedostačující, dle části dotázaných mužů dostačující. Ženy ve svých odpovědích ve větší míře než muži předpokládají, že zavedení bodového systému bude mít i vliv na snížení počtu řízení motorových vozidel po požití alkoholických nápojů. Jejich postoj k dopravní nehodě pod vlivem alkoholu, při které dojde k vážnému zranění nebo usmrcení, je taktéž na rozdíl od mužů nekompromisnější - řidiči, který se takového jednání dopustí, by již řidičské oprávnění nevrátili.

Provedeným průzkumem jsem dospěl k závěru, že se projevuje nedostatečná prevence, a to zejména u chlapců (budoucích řidičů), což se prokázalo vyšší tolerancí k požití alkoholu za volantem u mužů. Proto je nezbytné zaměřit se při řešení daného problému v první řadě

zejména na tuto oblast, a to již od nejtělejšího věku, zejména prostřednictvím sociálního pedagoga.

Jeho roli v dané problematice bezpečnosti a plynulosti silničního provozu mohou zastávat pracovníci Policie ČR, kteří provádějí na dané téma různé besedy na školách, pracovníci odboru dopravy obcí s rozšířenou působností, jenž ve spolupráci s Policií ČR pořádají dny dopravní výchovy pro mládež nejen v mateřských, ale i na základních a jiných školách. Dále tuto roli zcela jistě zastávají pracovníci obcí s rozšířenou působností z oddělení péče o dítě. V současné době vychází žáci základní školu v devátém ročníku. Většina z nich splňuje zákonem stanovenou hranici možnosti absolvování autoškoly a získání řidičského oprávnění pro řízení malých motocyklů. Zejména proto je zapotřebí provádět s těmito žáky besedy a konzultace na toto téma: co se vlastně děje s jejich organismem po požití alkoholu, jak se mění jejich chování, jednání, reakce, orientace, soustředěnost apod. Možná si položíme otázku, proč je s tímto seznamovat? Ale vždyť přece úspěšným složením zkoušek a získáním řidičského průkazu se z těchto „žáků“ stávají přímí účastníci silničního provozu a je nezbytné, aby si již v této době uvědomovali možné tragické následky, způsobené nedodržením dopravních předpisů a nařízení, zejména spojené s požíváním alkoholu. S přibývajícím věkem mohou postupně získávat řidičská oprávnění na motocykly a vozidla, s ještě silnějším obsahem. A tady mohou být tyto následky ještě tragičtější.

Jestliže však k takové události dojde, stává se potom role sociálního pracovníka oddělení péče o dítě již jen rolí „hodného strýce nebo hodné tetičky“, kteří jsou přítomni v lepším případě řízení u správního orgánu nebo v horším případě u soudu, kde se „provinilce“ snaží obhájit, omluvit jeho chování, přislíbit nápravu apod.

Vezmeme-li daný problém z jiného pohledu, všichni tito sociální pracovníci a sociální pedagogové mohou vyvíjet sebevětší aktivitu a zainteresovanost, ale v případě, že z pozice sociálního pedagoga nebudou vystupovat především rodiče, jejichž role by měla být prvořadá, je veškerá snaha „marná“. Vysvětlujte někomu, že dané jednání, tj. řízení vozidla po požití alkoholických nápojů, je pro společnost nepřijatelné, když jedinec doma vidí, že např. otec si dá přece „jenom dvě“ piva a poté sedne za volant a řídí.

Chceme-li, aby daný problém přestal být problémem, je povinností nás všech se nad danou věcí zamyslet a zejména svým vlastním příkladem určit, jakým směrem se bude tento „problém“ v následujícím období vyvíjet!

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- (1) *Zákon č. 81/1935 Sb. z. a n., o jízdě motorovými vozidly.* Národní shromáždění republiky Československé. Praha: ASPI – automatizovaný systém právních informací: © 2005. Dostupný z WWW:
<<http://www.aspi.cz/>>
- (2) *Vyhláška ministerstva národní bezpečnosti č. 196/1953 Ú. l., o provozu na silnicích.* Ministerstvo národní bezpečnosti. Praha: ASPI – automatizovaný systém právních informací: © 2005. Dostupný z WWW:
<<http://www.aspi.cz/>>
- (3) *Vyhláška ministerstva vnitra č. 141/1960 Sb., kterou se vydávají pravidla silničního provozu.* Ministerstvo vnitra ve znění zákonného opatření předsednictva Národního shromáždění. Praha: ASPI – automatizovaný systém právních informací: © 2005. Dostupný z WWW:
<<http://www.aspi.cz/>>
- (4) *Vyhláška ministerstva vnitra č. 80/1966 Sb., o pravidlech silničního provozu.* Ministerstvo vnitra ve znění zákonného opatření předsednictva Národního shromáždění. Praha: ASPI – automatizovaný systém právních informací: © 2005. Dostupný z WWW:
<<http://www.aspi.cz/>>
- (5) *Pravidla silničního provozu – Wikipedia, otevřená encyklopedie.* [online]. Dostupný z WWW:
<http://cs.wikipedia.org/wiki/Pravidla_silnicniho_provozu>
- (6) *Uliční a jízdní řád pro Hlavní město Prahu ze dne 2. 8. 1931,* č.j. 9001/1931Sb.
- (7) ROSENBACH, R. *Nové předpisy pro motoristy.* Automotoklub Republiky Československé: Praha: 1932.
- (8) JAGER, J. *Kriminalistika - základy soudního lékařství.* 1. vyd. Brno: MV ČR: 1997.

- (9) *Návod k obsluze: lion alcometer® SD-400 (verze 3.4 s režimy P/A)*. © 2001. Lion Laboratoriem plc
- (10) *Přehled o nehodovosti – na pozemních komunikacích v ČR*. [online]. Dostupný z WWW:
<<http://www.mvcr.cz/statistiky/nehody.html>>
- (11) BUŠTA, P., KNĚŽÍNEK, J., SEIDL, A. *Zákon o silničním provozu s komentářem*. Praha: 2005. ISBN: 80-902948-2-0
- (12) ČERVENÝ, Z., ŠLAUF, V. *Přestupkové právo* (11. vydání podle právního stavu k 1. 11.2003). Praha: 2003. ISBN: 80-7201-435-8
- (13) KALINA, K. a kol. *Drogy a drogové závislosti 2: mezioborový přístup*. 1. vyd. Praha: Úřad vlády České republiky: 2003. ISBN: 80-86734-05-6
- (14) *Sociální pracovník a pracovník v sociálních službách* [online]. Dostupný z WWW: <<http://socialnirevue.cz/item/socialni-pracovnik-a-pracovnik-v-socialnich-sluzbach/category/socialni-prace>>
- (15) *Zákon č. 361/2000 Sb. o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů*. Parlament České republiky: ASPI – automatizovaný systém právních informací: © 2005. Dostupný z WWW:
<<http://www.aspi.cz/>>
- (16) *zákon č. 200/1990 Sb., zákon České národní rady ze dne 17. května 1990 o přestupcích*. Parlament České republiky: ASPI – automatizovaný systém právních informací: © 2005. Dostupný z WWW:
<<http://www.aspi.cz/>>
- (17) *zákon č. 411/2005 Sb., zákon ze dne 21. září 2005, kterým se mění zák. č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, zák. č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů, zák. č. 247/2000Sb., o získání a zdokonalování odborné způsobilosti k řízení motorových vozidel a o změnách některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony*. Parlament České republiky: ASPI – automatizovaný systém právních informací: © 2005. Dostupný z WWW:

<<http://www.aspi.cz/>>

(18) VÁGNEROVÁ, M. *Psychopatologie pro pomáhající profese*. 3. vyd. Praha: Portál: 2002. ISBN: 80-7178-678-0

(19) GÖHLERT, Ch., KUHN, F. *Od návyku k závislosti*. Praha: Ikar: 2001. ISBN: 80-7202-950-9

(20) NEŠPOR, K., PROVAZNÍKOVÁ, H. *Slovník prevence problémů působených návykovými látkami*. III. vydání. Praha: SZÚ: 1999. ISBN: 80-7071-123-X

(21) *Laboratorní důkazy drog – Chromatografie, plynová chromatografie*. [online]. Dostupný z WWW:

<http://seminarky.cz/tifs/1905_5_strana01.tif>

<http://seminarky.cz/tifs/1905_5_strana02.tif>

(22) *Zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon*. Národní shromáždění Československé socialistické republiky. Praha: ASPI – automatizovaný systém právních informací: © 2005. Dostupný z WWW:

<<http://www.aspi.cz/>>

(23) *Přehled o nehodovosti na pozemních komunikacích v ČR.* [online].

Dostupný z WWW:

<<http://www.mvcr.cz/statistiky/nehody.html>>

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

aj.	a jiné
apod.	a podobně
atd.	a tak dále
BESIP	bezpečnost silničního provozu
č.	číslo
G	gramů
g/kg	gramů na kilogram
MPP	minimální preventivní program
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
např.	například
odst.	odstavce
písm.	písmene
Policie ČR	Policie České republiky
příp.	případně
resp.	respektive
Sb.	sbírky
tj.	to je
tzn.	to znamená
tzv.	takzvaně
ust.	ustanovení
zák.	zákona

SEZNAM TABULEK

<i>Tab. 1. Nehody pod vlivem alkoholu na území ČR zaviněné řidičem</i>	<i>67</i>
<i>Tab. 2. Nehody pod vlivem alkoholu na území okresu Uherské Hradiště zaviněné řidičem.....</i>	<i>67</i>
<i>Tab. 3. Přestupky na úseku ochrany před alkoholismem a jinými toxikomániemi na území okresu Uherské Hradiště.....</i>	<i>68</i>
<i>Tab. 4. Přestupky na úseku ochrany před alkoholismem a jinými toxikomániemi na území Uherského Hradiště – obce s rozšířenou působností.....</i>	<i>68</i>

SEZNAM PŘÍLOH

P I Statistické údaje

P II Vzor dotazníku

PŘÍLOHA P I: STATISTICKÉ ÚDAJE**1. Nehody pod vlivem alkoholu na území ČR zaviněné řidičem***Tab. 1. Nehody pod vlivem alkoholu na území ČR zaviněné řidičem*

Rok	Počet nehod	Počet usmrcených
1998	8359	144
1999	8126	118
2000	7895	87
2001	8297	87
2002	8566	121
2003	8445	59
2004	7721	58
2005	8192	59

(23)

2. Nehody pod vlivem alkoholu na území okresu Uherské Hradiště zaviněné řidičem

Nehodami a přestupky na území okresu Uherského Hradiště jsem se zabýval, poněvadž mám trvalé bydliště v uvedeném okrese a daná problematika na našem okrese mě zajímala.

Tab. 2. Nehody pod vlivem alkoholu na území okresu Uherské Hradiště zaviněné řidičem

Rok	Počet nehod	Počet usmrcených
1998	128	3
1999	127	2
2000	106	2
2001	123	2
2002	114	3
2003	95	1
2004	125	2
2005	109	4

(23)

3. Přestupky na úseku ochrany před alkoholismem a jinými toxikomaniemi na území okresu Uherské Hradiště

Přestupky daného charakteru jsou brány od roku 2001, tj. od data, kdy projednávání přestupků přešlo z Policie ČR na okresní úřady

Tab. 3. Přestupky na úseku ochrany před alkoholismem a jinými toxikomaniemi na území okresu Uherské Hradiště

rok	Počet přijatých přestupků	z toho alkohol
2001	1642	459
2002	1517	630

(zdroj: Městský úřad Uherské Hradiště, odbor

dopravy)

4. Přestupky na úseku ochrany před alkoholismem a jinými toxikomaniemi na území Uherského Hradiště – obce s rozšířenou působností (po zrušení okresních úřadů)

Přestupky daného charakteru jsou brány od roku 2003, tj. od data, kdy projednávání přestupků přešlo z okresních úřadů na městské úřady (obce s rozšířenou působností)

Tab. 4. Přestupky na úseku ochrany před alkoholismem a jinými toxikomaniemi na území Uherského Hradiště – obce s rozšířenou působností

rok	Počet přijatých přestupků	z toho alkohol
2003	1085	453
2004	2399	392
2005	3817	329

(zdroj: Městský úřad Uherské Hradiště, odbor do-

pravy)

PŘÍLOHA P II: VZOR DOTAZNÍKU

Vážení občané, do rukou se vám dostal dotazník, který je součástí mého průzkumu k bakalářské práci na téma: **Řízení vozidel po požití alkoholických nápojů**. Vyplněním dotazníku bych si rád ověřil, jaký máte na tuto problematiku názor.

Dotazník je anonymní, nemusíte jej podepisovat. Při hodnocení buďte objektivní, odpovídejte pravdivě.

Dotazník je sestaven z 12-ti otázek. Na dané otázky odpovězte zaškrtnutím správné odpovědi nebo volnou formou, pokud možno stručně a výstižně.

Děkuji Vám za ochotu a spolupráci.

Milan Neuheuser

Pohlaví:

Věk

Nejvyšší dosažené vzdělání

1. jste držitel řidičského oprávnění:

ano

ne

2. pokud ano, od kterého roku:

3. řídil(a) jste někdy motorové vozidlo po požití alkoholu:

ano

ne

4. byl(a) jste někdy projednáván(a) za řízení motor. vozidla po požití alkoholu:

ano

ne

5. pokud jste byl(a) projednáván(a), byla pro Vás uložena sankce nějakým ponaučením:

ano

ne

v čem:.....
.....
.....

6. jaký je Váš názor na řízení motorových vozidel po požití alkoholických nápojů:

.....
.....
.....

7. myslíte si, že je současná legislativa (při řízení motorových vozidel po požití alkoholu) dostačující:

ano

ne

nevím

8. zvýšil(a) byste toleranci hladiny alkoholu při řízení motorových vozidel (pokud ano, na kolik):

.....
.....

9. myslíte si, že zpřísnění sankcí a zavedení bodového systému bude mít vliv na snížení počtu řízení vozidel pod vlivem alkoholu:

ano

ne

proč:.....
.....
.....

10. myslíte si, že se sankce zákazu řízení motorových vozidel dotkne celé rodiny nebo jenom postiženého jedince:

v čem:.....
.....

11. měli by být dle vás pro profesionální řidiče motorových vozidel stanoveny vyšší sankce za řízení pod vlivem alkoholických nápojů:

ano

ne

nevím

proč:.....
.....
.....

12. v případě, že při dopravní nehodě dojde k vážnému zranění nebo usmrcení a zjistí se, že řidič řídil po požití alkoholických nápojů, vrátili byste mu v budoucnu řidičský průkaz:

ano

ne

nevím

proč:.....
.....
.....